

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล

เรื่อง

นโยบายของรัฐต่อธุรกิจการท่องเที่ยว กรณีศึกษา :
นครประวัติศาสตร์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

นายเกื้อกูล ด้านชัยวิจิตร

นักศึกษาสถาบันพระปกเกล้า รุ่นที่ 7

พ.ศ. 2546

(ลิขสิทธิ์ของสถาบันพระปกเกล้า)

เอกสารวิชาการส่วนบุคคลเรื่อง นโยบายของรัฐต่อธุรกิจการท่องเที่ยว กรณีศึกษา :
นครประวัติศาสตร์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
โดย นายเกื้อกูล ด้านชัยวิจิตร
อาจารย์ที่ปรึกษา รศ.ดร.ทศพร ศิริสัมพันธ์

ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ให้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาในหลักสูตร การเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยสำหรับ
นักบริหารระดับสูง

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ)
ประธานกรรมการวิชาการสถาบันพระปกเกล้า

บทคัดย่อ

สถาบันพระปกเกล้า : หลักสูตรการเมืองการปกครองในระบอบ

ประชาธิปไตย สำหรับนักบริหารระดับสูง รุ่นที่ 7

ในการจัดทำเอกสารทางวิชาการในหัวข้อเรื่อง “นโยบายของรัฐต่อธุรกิจการท่องเที่ยง” กรณีศึกษา : นครประวัติศาสตร์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีจุดมุ่งหมายวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษา นโยบายของรัฐที่มีต่อธุรกิจการท่องเที่ยง 2. เป็นแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยงไทย 3. พัฒนาการท่องเที่ยงไทยให้เป็นที่รู้จักในทั่วโลก ในการจัดทำเอกสารทางวิชาการฉบับนี้ได้ใช้วิธีการหาข้อมูลจาก เอกสารต่างๆ ทางหน่วยงานราชการ, นักการเมือง, นักธุรกิจภาคเอกชนและค้นคว้าข้อมูลจากทาง Internet เครื่องมือใช้ในการรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยเอกสารต่างๆ จากการสัมภาษณ์ ซึ่งข้อมูลต่างๆ ผู้จัดทำเอกสาร ได้เป็นผู้รวบรวมด้วยตนเอง

ผลการจัดทำเอกสารได้สรุปตามตารางและข้อมูลที่ได้ทำการวิเคราะห์ จะเห็นว่าประเทศไทย นโยบายของรัฐที่มีผลต่อธุรกิจการท่องเที่ยงจะส่งผลให้หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงก็คือกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาจะต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยงของประเทศไทย และภาคปฏิบัติจะต้องพัฒนาทางภาคบริการของไทยและพัฒนาเทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐานเพื่อทำให้เกิดศักยภาพที่จะช่วยสร้างโอกาสเพื่อขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย

คำนำ

นโยบายของรัฐบาลที่มีต่อธุรกิจการท่องเที่ยวส่งผลให้หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง คือ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้กำหนดยุทธศาสตร์ การพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยในภาพรวมของการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้ประสบความสำเร็จในการสร้างรายได้

ศักยภาพที่จะช่วยสร้างโอกาสเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยได้ คือการบริหารด้านการท่องเที่ยว นโยบายของรัฐที่มีผลต่อด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว คือเร่งฟื้นฟูระดับความสัมพันธ์และร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้ไทยเป็นประตูผ่านหลักของการท่องเที่ยวในภูมิภาค, บริหารการท่องเที่ยวโดยใช้กลยุทธ์การตลาดเชิงรุกโดยสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งภายในและระหว่างประเทศ เร่งพัฒนาบูรณะฟื้นฟูมรดกทรัพย์สิน ทางวัฒนธรรมทั้งเขตเมืองและนอกเมือง เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวใหม่ เพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆ ทั้งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อสุขภาพ เชิงเกษตรกรรม โดยส่งเสริมการพัฒนาแบบใหม่, เพิ่มมาตรการอำนวยความสะดวก สร้างความปลอดภัย

ผู้เขียนได้เล็งเห็นว่าเอกสารทางวิชาการในหัวข้อเรื่อง “นโยบายของรัฐต่อธุรกิจการท่องเที่ยว” จะสามารถเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่ต้องการจะศึกษาหาความรู้ และคุณค่าในเอกสารเล่มนี้ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในปัจจุบันและอนาคต

ลงชื่อ

(นายเกื้อกูล คำนัชชวีจิตร)

นักศึกษาศาสน์พระปกเกล้า รุ่นที่ 7

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
สารบัญ	ค-ง
สารบัญตาราง	จ
บทที่ 1 บทนำ	
กล่าวนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	3
วัตถุประสงค์	5
ประเด็นการศึกษา	5
ขอบเขตการศึกษา	5
วิธีการดำเนินงาน	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 การท่องเที่ยวนครประวัติศาสตร์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	
ประวัติพระนครศรีอยุธยา	7
สถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ	8
บทที่ 3 นโยบายของรัฐต่อธุรกิจการท่องเที่ยว	
นโยบายกระทรวงด้านการท่องเที่ยว	27
นโยบายพัฒนาภาคบริการ	28
ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว	28
แผนงานและโครงการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว	29
กลยุทธ์ไทยเที่ยวไทย	33
กลยุทธ์ฟื้นฟูและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวไทย	35
กลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	37
กลยุทธ์พัฒนาการท่องเที่ยวไทยให้มีเอกลักษณ์ไทยในมาตรฐานสากล39	

ยุทธศาสตร์การพัฒนากองทั่วยวของประเทศไทย	41
นโยบายการบริหารราชการแบบบูรณาการเพื่อการพัฒนา	43
นโยบายหลักการกองทั่วยวแห่งประเทศไทย	49
บทที่ 4 วิเคราะห์นโยบายของรัฐต่อธุรกิจการกองทั่วยว	
สถานการณ์แนวโน้มการกองทั่วยวของไทย	50
รายได้จากการกองทั่วยวของนักกองทั่วยวต่างประเทศ	56
วิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่สำคัญของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	66
บทที่ 5 สรุปข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข	
สรุปผล	69
ข้อเสนอแนะ	70
แนวทางปรับปรุงแก้ไข	71
บรรณานุกรม	73
ประวัติผู้วิจัย	75

นโยบายของรัฐต่อธุรกิจการท่องเที่ยว

กรณีศึกษา: นครประวัติศาสตร์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บทที่ 1

บทนำ

นโยบายของรัฐบาลที่มีต่อธุรกิจการท่องเที่ยวส่งผลให้หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงคือ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนการท่องเที่ยวของประเทศไทยในภาพรวมของการพัฒนการท่องเที่ยวได้ประสบความสำเร็จในการสร้างรายได้ และช่วยรองรับผลกระทบจากวิกฤตโดยในช่วงปี พ.ศ. 2540 - 2542 มีรายได้จากการท่องเที่ยวเฉลี่ยประมาณ 400,000 ล้านบาท อัตราการขยายตัวของรายได้เฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 11 ต่อปี โดยสัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวยังคงกระจุกตัวมากในภาคกลาง ได้แก่ กรุงเทพมหานคร พัทธยา ออยุธยา ภาคเหนือได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย และภาคใต้ ได้แก่ ภูเก็ต หาดใหญ่ สมุย นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2543 นักท่องเที่ยวต่างประเทศ ได้เข้ามาประเทศไทยเพิ่มขึ้นเป็น 9.5 ล้านคน แต่อย่างไรก็ตามคนไทยเดินทางไปเที่ยวต่างประเทศมากขึ้น เช่นกันหลังจากเศรษฐกิจเริ่มฟื้นตัว

ศักยภาพที่จะช่วยสร้างโอกาสเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยได้คือ การบริการด้านการท่องเที่ยว โดยในปี พ.ศ. 2542 พื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักและมีสัดส่วน รายได้สูงได้แก่ ภาคกลาง (58%) ภาคใต้ (25%) และภาคเหนือ (13%) ส่วนภาคอีสานจะมีสัดส่วนรายได้น้อยที่สุด (4%) แต่สามารถพัฒนาศักยภาพเพิ่มขึ้นได้ โดยร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น กัมพูชา ลาว เป็นต้น

นโยบายของรัฐบาลกับกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาด้านการพัฒนาภาคบริการคือ

1. ปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยพื้นฐานอันจำเป็นต่อการเพิ่มประสิทธิภาพ และส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของภาคบริการไทย ทั้งด้านการผลิตและพัฒนาบุคลากรภาคพัฒนารูปแบบการให้บริการ และการพัฒนาเทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐาน

2. จัดให้หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องร่วมกันพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อให้มีการใช้ศักยภาพภาคบริการอย่างเต็มที่ ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นแหล่งสร้างรายได้เงินตราต่างประเทศ อาทิ การท่องเที่ยวการศึกษา การรักษาพยาบาล การส่งเสริมสุขภาพ การกีฬาและนันทนาการ

3. เร่งรัดพัฒนาผู้ประกอบการด้านบริการให้มีความรู้ ทักษะ ทั้งด้านภาษา มาตรฐานการบริการและการจัดการเพื่อสร้างความเข้มแข็งและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของระหว่างประเทศด้านการค้าบริการ

4. เพิ่มมาตรการอำนวยความสะดวก สร้างความปลอดภัย และป้องกันการเอาเปรียบนักท่องเที่ยว รวมทั้งการเร่งรัด การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของนักท่องเที่ยวอย่างจริงจัง

นโยบายของรัฐที่มีผลต่อด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว

1. เร่งฟื้นระดับความสัมพันธ์และร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อให้ไทยเป็นประตูทางผ่านหลักของการท่องเที่ยวในภูมิภาค ทั้งด้านการตลาด การขนส่ง การลงทุน การบริการรวมถึงการจัดอุปสรรคในการท่องเที่ยว

2. บริหารการท่องเที่ยวโดยใช้กลยุทธ์การตลาดเชิงรุกโดยสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยว ทั้งระดับภายในประเทศ และระหว่างประเทศเชื่อมโยงกับวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดเล็ก และพัฒนาคุณภาพการบริการท่องเที่ยว และยกระดับประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการประชุมการสัมมนา และการแสดงสินค้าของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

3. เร่งพัฒนาบูรณะฟื้นฟูมรดกและสินทรัพย์ทางวัฒนธรรม ทั้งในเขตเมืองและนอกเมือง เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวใหม่ สร้างแหล่งจับจ่ายสินค้า ซื้อสินค้าของนักท่องเที่ยว โดยจัดให้ภาคเอกชนร่วมกับชุมชนในการรักษาแหล่งท่องเที่ยวและวิถีชีวิตให้อยู่ในสภาพเดิมอย่างต่อเนื่อง

4. เพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆ ทั้งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ รวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม โดยส่งเสริมการพัฒนาแบบใหม่ และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวมากขึ้นทั้งในรูปแบบการจัดสหกรณ์การท่องเที่ยวและการพัฒนาพื้นที่ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว

5. เพิ่มมาตรการอำนวยความสะดวก สร้างความปลอดภัย และป้องกันการเอาเปรียบนักท่องเที่ยว รวมทั้งเร่งรัดการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของนักท่องเที่ยวอย่างจริงจัง

ความสำคัญของปัญหา

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเติบโตทางการท่องเที่ยวประกอบด้วยปัจจัยทางการเมือง, ปัจจัยทางเศรษฐกิจเทคโนโลยี, ประชากร, โลกาภิวัตน์, สิ่งแวดล้อม, ความปลอดภัยในการเดินทาง เป็นต้น

เนื่องจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรมเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้ให้กับประเทศไทยเป็นมูลค่าสูงอุตสาหกรรมหนึ่งและเคยทำรายได้สูงสุดให้ประเทศไทยในหลายๆ ปี นอกจากนี้ยังเป็นอุตสาหกรรมที่มีการนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาโดยไม่มีสินค้าที่จะต้องนำส่งออกเช่นเดียวกับสินค้าส่งออกๆทั่วไป มีการกระจายรายได้ไปยังภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศ ก่อให้เกิดการจ้างงานในท้องถิ่น จึงทำให้ประชาชนไม่ต้องเดินทาง เข้ามาทำงานในเมืองหลวงเพียงอย่างเดียว ลดความแออัดของเมืองหลวงจึงช่วยให้มีสังคมครอบครัวที่ดีขึ้น ลดปัญหาทางสังคมสูง ช่วยให้ประเทศไทยมีเศรษฐกิจที่ดีขึ้น ปัญหาต่างๆ ในสังคมลดลงและส่งผลให้สังคมดีขึ้นด้วย

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยเริ่มมีบทบาทต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและการเมืองไทยปัจจุบันก็ส่งผลต่อการท่องเที่ยวไทยในปัจจุบันเช่นเดียวกัน เริ่มมีบทบาทตั้งแต่ปี พ.ศ. 2502 ซึ่งเป็นปีที่มีการจัดตั้งองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวปี 2502 (อสท.) นับแต่นั้นมาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยได้มีบทบาทต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเพิ่มมากขึ้นจนถึงปี พ.ศ. 2522 ได้มีการยกฐานะองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ซึ่งส่งผลให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยมากขึ้น โดยในแต่ละปีจะมีนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศเดินทางมาประเทศไทยในสัดส่วนที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาหรือเรียกสั้นๆ ว่าอยุธยาหรือกรุงศรีอยุธยาเป็นอดีตราชธานีของไทยนานถึง 417 ปี โดยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (สมเด็จพระเจ้าอู่ทอง) ทรงสร้างราชธานี เมื่อวันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 1893 มีพระมหากษัตริย์ปกครองติดต่อกันมากรวม 33 พระองค์ และได้สิ้นสุดลงใน พ.ศ. 2310

ภายหลังการเสียกรุงศรีอยุธยาใน พ.ศ. 2310 กรุงศรีอยุธยาที่อยู่ในสภาพระส่ำระสาย บ้านเรือนและสิ่งก่อสร้างต่างๆ ได้ถูกทำลายจนไม่เหมาะที่จะเป็นที่ตั้งราชธานีอีกต่อไป แต่อย่างไรก็ตาม กรุงศรีอยุธยาก็มิได้เป็นเมืองร้างเนื่องจากเป็นอยู่ข้างอู่น้ำเป็นชุมทางการคมนาคมระหว่างภาค และศูนย์เศรษฐกิจที่สำคัญ ดังนั้น เพียงระยะเวลาประมาณ 60 ปีต่อมา กรุงศรีอยุธยาก็กลายเป็นเมืองที่มีประชากรอยู่กันหนาแน่น และมีความเจริญ มีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม จนเป็นจังหวัดศูนย์กลางภาคกลางตอนบนดังปัจจุบัน

เนื่องจากกรุงศรีอยุธยาเจริญรุ่งเรืองมาหลายสมัย จึงมีโบราณสถานปรากฏอยู่มาก และถือว่าเป็นดินแดนแห่งประวัติศาสตร์ ศิลปกรรมและวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและวิทยาการความรู้ด้านต่างๆ ที่สืบทอดความเป็นไทยมาจนกระทั่งถึงปัจจุบันและยังเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวไทยทั้งชาติในการระลึกถึงบรรพบุรุษ คณะกรรมการว่าด้วยการศึกษาและวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมสหประชาชาติ (UNESCO) ได้มีมติรับอุทยานประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งในใจกลางกรุงศรีอยุธยา ไว้ในบัญชีมรดกโลกทางวัฒนธรรม เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2534 ณ กรุงคาร์เบล ประเทศดุนีเซีย ซึ่งจะมีผลให้ได้รับความคุ้มครองตามอนุสัญญาที่ประเทศต่างๆ ได้ทำร่วมกัน

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดูจากสภาพข้อมูลทั่วไปของจังหวัดไม่ว่าจะเป็นเรื่องขนาดที่ตั้ง ลักษณะภูมิประเทศ แล้วจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ยังเป็นนครแห่งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ยั่งยืนระดับนานาชาติและศูนย์วิทยาการศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญของภาคกลาง เป็นแหล่งเกษตรกรรมผลผลิตอาหารคุณภาพ ส่งเสริมการพัฒนาการลงทุน การค้า ธุรกิจ หากมีการพัฒนาทรัพยากรเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวก็จะสามารถถึงนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพสังคมการเมืองไทยในปัจจุบันที่มีผลต่อการท่องเที่ยว
2. เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยว
3. เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของไทยให้มีทิศทางที่ดีขึ้น

ประเด็นการศึกษา

เพื่อศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการพัฒนานครประวัติศาสตร์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ให้ผู้คนรู้จักกันมากขึ้นและเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาสถานที่ท่องเที่ยวของอำเภอต่างๆ 16 อำเภอ ได้แก่ อำเภอนครหลวง อำเภอพระนครศรีอยุธยา อำเภอภาชี อำเภอบ้านแพรก อำเภอบางซ้าย อำเภอลาดบัวหลวง อำเภอบางบาล อำเภอมหาราช อำเภอบางปะหัน อำเภอเสนา อำเภออุทัย อำเภอบางปะอิน อำเภอบางไทร อำเภอผักไห่ อำเภอท่าเรือ และ อำเภอวังน้อย

วิธีการดำเนินงาน

1. ประมวลข้อมูลจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) และการท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. ประมวลข้อมูลจากกรมศิลปากร สำนักโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ และข้อมูลค้นคว้าจากทางอินเทอร์เน็ต
3. ประมวลข้อมูลจากเอกสารกลุ่มทางราชการและทางวิชาการที่สามารถเผยแพร่ให้สาธารณชนรับทราบและเป็นประโยชน์ต่อการทำเอกสารทางวิชาการ เช่น รัฐสภา, สถาบันพระปกเกล้า, สำนักงานสถิติจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
4. จากการสัมภาษณ์และสอบถามผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในวงการการเมืองและองค์การธุรกิจภาคเอกชน เช่น นักการเมืองกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เจ้าของธุรกิจประกอบการโรงแรมต่างๆ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ศึกษาถึงนโยบายของรัฐที่มีต่อการท่องเที่ยวไทย
2. ได้ใช้นโยบายเป็นแนวทางในการส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยวไทย
3. พัฒนาการท่องเที่ยวไทยให้เป็นที่รู้จักในสากลโลกในภูมิภาคเอเชีย

สถาบันพระปกเกล้า

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “นโยบายของรัฐต่อธุรกิจการท่องเที่ยว” กรณีศึกษา : นครประวัติศาสตร์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในบทนี้จะกล่าวถึงแนวความคิดและทฤษฎีที่สำคัญดังนี้คือ

1. ความหมายของนโยบายรัฐ และนโยบายสาธารณะ
2. องค์ประกอบนโยบายสาธารณะ
3. ความสำคัญของนโยบายสาธารณะ
4. ความสำคัญของการท่องเที่ยวไทย
5. นโยบายหลักของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

1. ความหมายของนโยบายรัฐ และนโยบายสาธารณะ

วิถีการดำรงชีวิตของประชาชนในทุกสังคมล้วนได้รับผลกระทบจากนโยบายของรัฐทั้งสิ้น นอกจากนี้ยังมีนโยบายสาธารณะที่สำคัญอีกหลายประการที่มีผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตของประชาชน ได้แก่ นโยบายสาธารณสุข นโยบายสิ่งแวดล้อม รวมทั้งนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยว นโยบายเหล่านี้ล้วนเป็นนโยบายสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศ และการเสริมสร้างความอยู่ดีกินดีแก่ประชาชนทั่วไป

โดยทั่วไปนโยบายสาธารณะจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการทั้งทางการเมืองและทางสังคมอย่างกว้างขวาง เพราะนโยบายสาธารณะมีรากฐานมาสภาพปัญหาต่างๆ ของสังคมและเป็นปัญหาที่ประชาชนคาดหวังว่ารัฐจะต้องรับผิดชอบในการแก้ไข ทำให้ปัญหาเหล่านี้ต้องเข้าสู่กระบวนการทางการเมือง ซึ่งเกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างประชาชน (Public) พรรคการเมือง (Political Parties) รัฐสภา (Congress) ตุลาการ (Courts) ระบบราชการ (Bureaucracy) ระบบบริหาร (Executive) และราชการส่วนท้องถิ่น (local governments)

Ira Sharkansky (1970:1) นิยามนโยบายสาธารณะไว้ว่า นโยบายสาธารณะ คือ กิจกรรมที่กระทำโดยรัฐบาล ซึ่งครอบคลุมกิจกรรมทั้งหมดของรัฐบาลอาทิเช่น การจัดการศึกษา การท่องเที่ยว และการก่อสร้างทางหลวงโดยรัฐ

Thomas R.Dye (1984:1) ให้ความหมายไว้ว่า นโยบายสาธารณะคือ สิ่งที่รัฐบาลเลือกจะทำหรือไม่กระทำ ในส่วนที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำจะครอบคลุมกิจกรรมต่างๆ ทั้งหมดของรัฐบาล ทั้งกิจกรรมที่เป็นกิจวัตร และกิจกรรมที่เกิดขึ้นในบางโอกาส และมีวัตถุประสงค์ให้กิจกรรมที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำบรรลุเป้าหมายด้วยดี

Carl J. Friedrich (1963:70) นิยามนโยบายสาธารณะ คือชุดของข้อเสนอเกี่ยวกับการกระทำของบุคคล กลุ่มบุคคล หรือรัฐบาล ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ประกอบไปด้วยอุปสรรคและโอกาส นอกจากนี้นโยบายสาธารณะจะต้องประกอบด้วย แนวความคิดที่สำคัญเกี่ยวกับเป้าประสงค์ (Goal) วัตถุประสงค์ (Objective) หรือจุดมุ่งหมาย (Purpose) ของสิ่งที่รัฐบาลกระทำ

Heinz Bulau and Kennett Prewitt (1973:465) ให้ทัศนะว่า นโยบายสาธารณะหมายถึง การตัดสินใจที่มีจุดยืนของรัฐบาล (Standing decision) ซึ่งจะต้องมีการกระทำที่ต่อเนื่องสม่ำเสมอ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง นโยบายสาธารณะ คือการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมที่มีพันธะผูกพันในการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง (Consistency and repetitiveness)

2. องค์ประกอบนโยบายสาธารณะ

จากแนวความคิดของนักวิชาการต่างๆ จำแนกเป็นลักษณะที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของนโยบายสาธารณะได้ดังต่อไปนี้

- เป็นกิจกรรมที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำ
- เป็นการใช้อำนาจของรัฐในการจัดสรรกิจกรรมเพื่อตอบสนองค่านิยมของสังคม
- ผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบายสาธารณะได้แก่ ผู้นำทางการเมือง ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ พรรคการเมือง สถาบันราชการ ข้าราชการและประมุขของประเทศ

- กิจกรรมที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำต้องมีแบบแผน กระบวนการชัดเจน
กระทำอย่างสม่ำเสมอ
- กิจกรรมที่รัฐบาลเลือกกระทำต้องมีเป้าหมาย วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย
เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนจำนวนมาก
- เป็นกิจกรรมที่ต้องกระทำให้ปรากฏเป็นจริง มิใช่เพื่อการแสดงเจตนาธรรมณ์
หรือความตั้งใจที่จะกระทำด้วยคำพูดเท่านั้น
- กิจกรรมที่เลือกกระทำต้องมีผลลัพธ์ในการแก้ไขปัญหาที่สำคัญของสังคม
ทั้งปัญหาความขัดแย้งหรือความร่วมมือของประชาชน
- เป็นการตัดสินใจที่จะกระทำเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนจำนวนมาก มิ
ใช่การตัดสินใจเพื่อประโยชน์เฉพาะบุคคล และเป็นการตัดสินใจที่เป็นระบบมิใช่การ
ตัดสินใจแบบเอกเทศ
- เป็นการเลือกทางเลือกที่จะกระทำ โดยพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ทางเลือก
ที่เหมาะสมที่สุด ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม
- เป็นกิจกรรมที่เกิดจากการต่อรองหรือประนีประนอมระหว่างกลุ่มผล
ประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง
- เป็นกิจกรรมที่ครอบคลุม ทั้งกิจกรรมภายในประเทศและระหว่างประเทศ
- กิจกรรมที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำอาจก่อให้เกิดผลทางบวก
และทางลบต่อสังคม
- เป็นกิจกรรมที่ชอบด้วยกฎหมาย

3. ความสำคัญของนโยบายสาธารณะ

จะเห็นได้ว่านโยบายสาธารณะมีความสำคัญทั้งต่อผู้กำหนดนโยบายและต่อ
ประชาชน กล่าวคือ

ประการแรก ความสำคัญต่อผู้กำหนดนโยบาย ส่วนใหญ่ผู้ที่ต้องรับผิดชอบต่อ
การกำหนดนโยบายบริหารประเทศก็คือรัฐบาล หากรัฐบาลกำหนดนโยบายที่สอดคล้อง
กับความต้องการของประชาชน จะยังทำให้รัฐบาลได้รับการยอมรับและความนิยมจาก
ประชาชนอย่างกว้างขวาง

ประการที่สอง ความสำคัญต่อประชาชน เนื่องจากนโยบายสาธารณะเป็นผลผลิตทางการเมือง เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน เมื่อนโยบายถูกนำไปปฏิบัติและปรากฏผลลัพธ์ตามเป้าประสงค์ที่พึงปรารถนาจะทำให้ประชาชนได้รับความพอใจ ส่งผลต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ทำให้ประชาชนเชื่อมั่นและศรัทธาต่อการบริหารงานของรัฐบาลมากยิ่งขึ้น

นโยบายสาธารณะยังมีบทบาทสำคัญในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการบริหารประเทศของรัฐบาลในด้านต่างๆ ได้แก่

1. เป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศ
2. เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการตอบสนองความต้องการของประชาชน
3. เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาที่สำคัญของประชาชน
4. เป็นการใช้อำนาจของรัฐบาลเพื่อจัดสรรค่านิยมทางสังคม
5. เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคม
6. เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการเสริมสร้างความเสมอภาคในโอกาสแก่ประชาชน
7. เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการกระจายรายได้ให้แก่ประชาชน
8. เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการกระจายความเจริญไปสู่ชนบท
9. เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
10. เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

4. ความสำคัญของการท่องเที่ยวไทย

การท่องเที่ยวของประเทศไทย เป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญและมีบทบาทอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ เพราะสามารถทำรายได้เข้าประเทศนับแสนล้านบาทในแต่ละปี ทั้งนี้เนื่องจากประเทศไทยมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นความสวยงามทางธรรมชาติ มรดกทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์

นับตั้งแต่เริ่มจัดตั้งองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (อ.ส.ท.) ขึ้นในปี พ.ศ. 2503 ประเทศไทยมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพียง 81,340 คน ทำรายได้ให้ประเทศ 196 ล้านบาท ต่อมาในปี พ.ศ. 2525 จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเป็น 2.2 ล้านบาท ทำรายได้เข้าประเทศ 23,879 ล้านบาท ซึ่งนับว่าเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้ที่เป็นเงินตรา

ต่างประเทศเป็นอันดับ 1 ของประเทศไทยในขณะนั้น และหลังจากนั้นอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยได้เจริญเติบโตก้าวหน้าขึ้นตามลำดับ จนกระทั่งในปัจจุบันนักท่องเที่ยวต่างชาติเพิ่มจำนวนขึ้นเป็น 6.95 ล้านคน และทำรายได้เข้าประเทศสูงถึง 190,765 ล้านบาท (ปี พ.ศ. 2538)

จะเห็นได้ว่า จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เดินทางมาประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2503 – 2538 มีอัตราเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 13.58 ต่อปี โดยนักท่องเที่ยวที่มาเยือนไทยส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวในแถบเอเชียแปซิฟิก เช่น มาเลเซีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ฮ่องกงและสิงคโปร์ นักท่องเที่ยวต่างประเทศที่มาเยือนไทยมีจำนวนวันท่องเที่ยวเฉลี่ยเท่ากับ 7.43 วันในปี 2538 โดยมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวเฉลี่ย 3,693 บาทต่อคนต่อวัน

การที่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทยเติบโต และกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จักกันทั่วโลก ทั้งนี้เนื่องจากองค์ประกอบหลายประการที่สำคัญคือ ความร่วมมือร่วมใจของภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมการตลาด การพัฒนา การช่วยกันดูแลรักษาคุณภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวและการให้บริการทางการท่องเที่ยว รวมทั้งนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐที่ทำให้เกิดการวางแผนและพัฒนาทางการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

หน่วยงานของภาครัฐที่มีหน้าที่ดูแลการท่องเที่ยวของประเทศโดยตรง ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ซึ่งจะทำหน้าที่ส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศ โดยขึ้นตรงต่อสำนักนายกรัฐมนตรี

การจัดองค์กรและการบริหารงานของ ททท.

การจัดการและการบริหารงานของ ททท. ตามพระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในปี พ.ศ. 2522 กำหนดให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการดำเนินงาน รองลงมาคือคณะกรรมการ ททท. และผู้ว่าการ ททท. ตามลำดับ

สำหรับการจัดองค์กรภายใน ททท. ได้จัดแบ่งเป็นหน่วยงานต่างๆ ตามลักษณะของงานในหน้าที่ความรับผิดชอบแต่ละประเภท (รูปที่ 8.3) ซึ่งประกอบด้วย หน่วยงานหลัก 3 ฝ่ายคือ

1. ฝ่ายบริหาร มีหน้าที่รับผิดชอบงานบริหารทั่วไป งานด้านบัญชีและงบประมาณ งานด้านกฎหมายของ ททท. ตลอดจนประสานงานกับหน่วยงานที่ขึ้นตรงต่อผู้ว่าการท่องเที่ยว
2. ฝ่ายการตลาด มีหน้าที่ส่งเสริมการตลาดและการให้บริการด้านการท่องเที่ยวแก่บุคคลทั่วไปให้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว ประสานงานด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวกับผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
3. ฝ่ายวางแผนและพัฒนา มีหน้าที่ด้านงานวิชาการ ศึกษาวิเคราะห์และวิจัยข้อมูลสถิติของการท่องเที่ยว เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดนโยบายและวางแผนการพัฒนา และส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศ ตลอดจนจัดทำแผนพัฒนา ประสานงาน และติดตามผลการดำเนินโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทั่วประเทศ

นอกจากหน่วยงานหลักทั้ง 3 ฝ่ายที่กล่าวมาแล้ว ททท. ยังมีหน่วยงานที่ขึ้นตรงต่อผู้ว่าการอีก 6 หน่วยงานคือ

1. ที่ปรึกษา
2. สำนักงานผู้ว่าการ
3. ผู้สอบบัญชีภายใน
4. สถาบันฝึกอบรมวิชาการ โรงแรมและการท่องเที่ยว
5. สถานตากอากาศ
6. สำนักงานทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์

ปัจจุบันการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมีเจ้าหน้าที่ประจำจำนวนทั้งสิ้น 861 คน ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากภาครัฐเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 2,545 ล้านบาท ซึ่งกว่าร้อยละ 70 เป็นงบประมาณเพื่อการพัฒนาการด้านการตลาด โดยมีงบประมาณเพื่อการวางแผนและพัฒนาเพียงร้อยละ 12 ของงบประมาณเท่านั้น

5. นโยบายหลักการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

5.1 ส่งเสริม ชักจูง ให้นักท่องเที่ยวจากต่างประเทศเดินทางมาสู่ประเทศไทยเพื่อให้ได้รายได้เป็นเงินตราต่างประเทศ เข้ามาเพิ่มพูนเศรษฐกิจส่วนร่วมโดยริบด่วน

1.2 ขยายแหล่งท่องเที่ยวให้การกระจายไปในท้องถิ่นเพื่อเป็นการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวให้ถึงประชากรในทุกภูมิภาค

1.3 อนุรักษ์และฟื้นฟูสมบัติวัฒนธรรมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้คงความเป็นเอกลักษณ์ของไทยได้ดียิ่งที่สุด

1.4 พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการด้านการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานที่ดี เพื่อสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวที่มาเยือนมากขึ้น

1.5 เพิ่มความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศให้สามารถเดินทางไปสู่จุดหมายปลายทางต่างๆ ในประเทศไทย ด้วยความมั่นใจในความปลอดภัยของร่างกายและทรัพย์สินของตนและหมู่คณะ

1.6 ส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวของคนไทยภายในประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีรายได้น้อยและเยาวชนเพื่อเป็นการเพิ่มสวัสดิการด้านการท่องเที่ยวแก่คนไทย

1.7 สร้างกำลังคนที่เป็นคนไทยเข้าทำงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้มากที่สุด

1.8 ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมอันเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

บทที่ 3

นโยบายของรัฐต่อธุรกิจการท่องเที่ยว

กระทรวงการท่องเที่ยวมีนโยบายในการบูรณาการส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาการท่องเที่ยวสู่ระดับสากล เป็นศูนย์กลางในภูมิภาคเอเชีย เป็นอุตสาหกรรมหลักสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศอย่างยั่งยืน

นโยบายของกระทรวงด้านการท่องเที่ยว

1. เร่งฟื้นฟูระดับความสัมพันธ์และร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้ไทยเป็นประตูทางผ่านหลักของการท่องเที่ยวในภูมิภาค ทั้งด้านการตลาด การขนส่ง การลงทุน การบริหาร การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการท่องเที่ยว
2. บริหารการท่องเที่ยวโดยใช้การตลาดเชิงรุก โดยสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งระดับภายในประเทศ และระหว่างประเทศ และยกระดับประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการประชุมและการแสดงสินค้าของภูมิภาคเอเชีย
3. เร่งพัฒนา บูรณะ ฟื้นฟูมรดกและสินทรัพย์ทางวัฒนธรรม ทั้งในเขตเมือง และนอกเมือง เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวใหม่ สร้างแหล่งจับจ่ายซื้อสินค้าของนักท่องเที่ยว โดยจะส่งเสริมเอกชนร่วมกับชุมชน ในการรักษาแหล่งท่องเที่ยว และวิถีชีวิตให้อยู่ในสภาพเดิมอย่างต่อเนื่อง
4. เพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆ ทั้งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ รวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม โดยส่งเสริมการพัฒนาแหล่งใหม่ และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวมากขึ้น ทั้งในรูปแบบการจัดสหกรณ์การท่องเที่ยว และพัฒนาพื้นที่ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว
5. เพิ่มมาตรการอำนวยความสะดวก สร้างความปลอดภัยและป้องกันการเอาเปรียบนักท่องเที่ยว รวมทั้งเร่งรัดการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของนักท่องเที่ยวอย่างจริงจัง

นโยบายพัฒนาภาคบริการ

1. ปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยพื้นฐานอันจำเป็นต่อการเพิ่มประสิทธิภาพ และส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของภาคบริการไทย ทั้งด้านการผลิต และพัฒนาบุคลากรภาคการพัฒนารูปแบบการให้บริการและการพัฒนาเทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐาน
2. จัดให้หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องร่วมกันพัฒนายุทธศาสตร์ เพื่อให้มีการใช้ศักยภาพภาคบริการอย่างเต็มที่ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นแหล่งสร้างรายได้เงินตราต่างประเทศและอาทิจการท่องเที่ยว การศึกษา การรักษาพยาบาล การส่งเสริมสุขภาพ การกีฬาและนันทนาการ
3. เร่งรัดพัฒนาผู้ประกอบการด้านบริการให้มีความรู้และทักษะ ทั้งด้านภาษา และมาตรฐานการบริหาร และการจัดการ เพื่อสร้างความเข้มแข็ง และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของระหว่างประเทศด้านการค้าบริการ
4. เพิ่มมาตรการอำนวยความสะดวก สร้างความปลอดภัย และป้องกันการเอาเปรียบนักท่องเที่ยว รวมทั้งเร่งรัดการแก้ไขปัญหาค่าความเดือดร้อนของนักท่องเที่ยวอย่างจริงจัง

ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว

1. สร้างความสามารถทางการบริหารจัดการขององค์กร (คน ระบบงาน เทคโนโลยี โครงสร้างพื้นฐาน) เพื่อประกันผลผลิต และการแข่งขันประเทศคู่แข่ง
2. สร้างเครือข่ายของการมีส่วนร่วมทั้งแนวดิ่ง และแนวราบ ด้วยการจัดระบบสิทธิประโยชน์อย่างสมดุลเพื่อประกันสัมฤทธิ์ผลของภารกิจหลัก
3. สร้างจิตสำนึกให้การศึกษาอบรม เพื่อสร้างความเข้าใจ ความร่วมมือ และการพัฒนาขีดความสามารถของประชาชน
4. สร้างต้นแบบของความสำเร็จด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวและการกีฬาอย่างมีมาตรฐานสากล ด้วยการใช้หลักของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
5. สร้างความร่วมมือและผนึกกำลังระหว่างการท่องเที่ยวและการกีฬา เพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มอย่างก้าวกระโดดแก่ประชาชนและประเทศชาติ

แผนงานและโครงการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว ปี พ.ศ. 2541 – 2546

ในปี พ.ศ. 2539 เป็นช่วงที่การท่องเที่ยวของไทยได้พัฒนามาจนถึงจุดหัวเลี้ยวหัวต่อ ประเทศไทยได้ผ่านยุคทองของการท่องเที่ยวเข้าสู่ยุคของการแข่งขันอย่างเข้มข้นในตลาดโลก และยุคที่จำนวนนักท่องเที่ยวไทยสูงกว่านักท่องเที่ยวต่างชาติ ดังนั้นแผนพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยวในอนาคต จึงจำเป็นต้องพัฒนาให้การท่องเที่ยวมีมาตรฐานสูงขึ้นเรื่อยๆ เพื่อสวัสดิการของนักท่องเที่ยวไทย และเพื่อรักษาขีดความสามารถของการแข่งขันระหว่างประเทศ ในขณะเดียวกัน มาตรฐานที่สูงขึ้นจะสามารถทำให้ประเทศไทยได้นักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีค่าใช้จ่ายต่อหัวต่อวันสูง นำรายได้สุทธิเข้าประเทศเพื่อช่วยจรรโลงการท่องเที่ยวให้ยั่งยืน ในการจัดทำแผนนี้ จึงได้วางเป้าหมายทั้งระยะยาวและระยะ 6 ปี ประกอบด้วยนโยบายและกลยุทธ์ที่สำคัญไว้ดังนี้

1. เป้าหมายระยะยาว ปี พ.ศ. 2555

ให้การท่องเที่ยวไทย มีเอกลักษณ์ไทยในมาตรฐานสากล (World Class) ทั้งในด้านแหล่งท่องเที่ยว การให้บริการและการรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างสมบูรณ์

การท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐานสากล มีองค์ประกอบดังนี้

- มีแหล่งท่องเที่ยวที่งดงาม ไม่อยู่ในสภาพเสื่อมโทรมหรือถูกทำลาย
- คงประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงาม ดำรงเอกลักษณ์ของไทยไว้ให้ลือชื่อไปทั่วโลก
- สิ่งแวดล้อมปลอดภัย
- มีความปลอดภัยจากอาชญากรรม อุบัติเหตุและโรคภัยไข้เจ็บ
- มีระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกในปริมาณที่เหมาะสม สะดวก และบริการที่มีคุณภาพ
- มีการคมนาคมที่ติดต่อถึงกันได้ทุกระบบ
- มีระบบโทรคมนาคมสาธารณะที่ติดต่อกับทั่วโลกได้ในทุกเมืองท่องเที่ยวหลัก
- คนไทยมีความพร้อมที่จะให้บริการในมาตรฐานสากล และมีส่วนร่วมอย่าง

สูงสุดในการได้รับสวัสดิการในมาตรฐานเดียวกัน

การตั้งเป้าหมายเช่นนี้เป็นการยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวของไทยสู่มาตรฐานสากล ตามเป้าหมายระยะยาวนี้ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่จะได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวมาตรฐานสากล คือนักท่องเที่ยวไทย เพราะมีจำนวนมากกว่านักท่องเที่ยวต่างชาติ

เนื่องจากสถานการณ์ในปัจจุบันปรากฏว่า แหล่งท่องเที่ยวได้เสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว เพราะต้องรองรับนักท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศที่เพิ่มขึ้น ดังนั้นใน 6 ปี ข้างหน้า ภารกิจสำคัญคือ การรักษามรดกแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้ไว้ให้ยั่งยืน สามารถให้ไทยดำรงตำแหน่งเป็นประเทศที่สวยงามน่าท่องเที่ยวอยู่ได้ตลอดไป

2. เป้าหมายระยะสั้น ปี พ.ศ. 2541 –2546 “เที่ยวไทย.....รักษ์ไทย”

ให้พัฒนาการท่องเที่ยวไทย ไปในทิศทางที่ช่วยอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

เหตุผล

1. ถึงแม้ศักยภาพของการท่องเที่ยวไทยยังสูง แต่ก็เริ่มมีสัญญาณเตือนว่า ทรัพยากรท่องเที่ยว โดยเฉพาะทรัพยากรธรรมชาติกำลังเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว หากไม่มีการจัดการที่ดี จะสูญสิ้นแบบไม่มีวันหวนคืนมาได้
2. การเสื่อมโทรมของทรัพยากรท่องเที่ยวของไทย ทำให้คนไทยหันไปท่องเที่ยวต่างประเทศเป็นผลเสียต่อดุลบัญชีเดินสะพัด
3. การเสื่อมโทรมของทรัพยากรท่องเที่ยว ทำให้ไทยไม่สามารถรักษาขีดความสามารถในการแข่งขันในระยะยาว

วัตถุประสงค์ของแผน 6 ปี

1. ให้การท่องเที่ยวเป็นวิธีการรักษามรดกสืบทอดทรัพยากรท่องเที่ยวของชาติ
2. ให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นสวัสดิการแก่ประชาชนคนไทย
3. ให้การท่องเที่ยวเป็นวิธีการสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์และลดภาระต่อสิ่ง

แวดล้อม

4. ให้การท่องเที่ยวเป็นวิธีการกระจายรายได้ และอาชีพแก่ประชาชนในชนบทอย่างทั่วถึง
5. ให้การท่องเที่ยวเป็นวิธีการให้การศึกษาแก่เยาวชนและประชาชน
6. ให้การพัฒนาการท่องเที่ยวของไทยได้มาตรฐานสากล
7. ให้การท่องเที่ยวไทยเป็นวิธีการที่ช่วยแสวงหาเงินตราต่างประเทศ และให้การท่องเที่ยวไทยสามารถรักษาขีดความสามารถในการแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

โดยมีกลยุทธ์ทั้งสิ้น 9 กลยุทธ์ คือ

1. กลยุทธ์การบริหารแผนแม่บท
2. กลยุทธ์ไทยเที่ยวไทย
3. กลยุทธ์ฟื้นฟูและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวไทย
4. กลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
5. กลยุทธ์การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา
6. กลยุทธ์การส่งเสริมให้ไทยมีบทบาทนำด้านการท่องเที่ยวในอินโดจีน และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
7. กลยุทธ์พัฒนาการท่องเที่ยวไทยให้มีเอกลักษณ์ไทยในมาตรฐานสากล
8. กลยุทธ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวซ้ำ และขยายจำนวนวันท่องเที่ยว
9. กลยุทธ์การส่งเสริมให้ไทยเป็นศูนย์กลางการจัดนิทรรศการ ศูนย์ประชุมและช้อปปิ้งนานาชาติ

3. นโยบายระดับประเทศที่จำเป็นต้องมีความเห็นร่วมกับเพื่อให้แผนบรรลุเป้าหมายมีความสำคัญตามลำดับดังนี้

1. การพัฒนาระบบขนส่งมวลชนในทุกจังหวัดท่องเที่ยวหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรุงเทพฯ เพื่อแก้ไขปัญหาจราจร
2. การควบคุมคุณภาพสิ่งแวดล้อมและลมนลภาวะ โดยการเพิ่มพื้นที่สีเขียว ปรับปรุงภูมิทัศน์ และควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน
3. การขยายกำลังรองรับของสาธารณูปโภคเพิ่มเติมจากความต้องการเดิมของห้อง

ถิ่น โดยเฉพาะการกำจัดขยะและน้ำเสีย เพื่อให้สอดคล้องกับการขยายตัวด้านการท่องเที่ยว

4. ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลทรัพยากรท่องเที่ยว และได้รับประโยชน์จากกิจกรรมบริการและกิจกรรมที่ต่อเนื่อง

5. การใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ กฎหมายและสังคมเข้าควบคุมพฤติกรรมนักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการ เพื่อรักษาสภาพทรัพยากรท่องเที่ยวให้ยั่งยืน

6. การยกเลิกการผูกขาดในบริการและการคมนาคมที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสนับสนุนให้มีการแข่งขันและการรักษาคุณภาพการให้บริการ

4. บทบาทของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในการพัฒนาการท่องเที่ยวในช่วงแผน 8

1. ประสานงานการสร้างพื้นที่สีเขียว การอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้การท่องเที่ยวไทยมีความยั่งยืน

2. รักษาขีดความสามารถในการแข่งขันของการท่องเที่ยว

3. ประสานงานการจัดหาโครงสร้างและสาธารณูปโภคพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านกรท่องเที่ยว

4. ปรับกิจกรรมและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวให้เป็นภาระแก่แหล่งท่องเที่ยวและชุมชนที่เกี่ยวข้องน้อยที่สุด

5. พัฒนานุเคราะห์ให้สอดคล้องกับภารกิจที่เพิ่มขึ้น ส่งเสริมนวัตกรรมด้านการบริการท่องเที่ยวและการบริหารแหล่งท่องเที่ยวให้เข้าสู่มาตรฐานสากล

5. กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อบรรลุเป้าหมายปี พ.ศ. 2541-2546

กลยุทธ์การบริหารแผนแม่บท

- จัดทำแผนปฏิบัติงาน โครงการและงบประมาณด้านการท่องเที่ยว ทั้งในด้านการตลาดและกายภาพให้สอดคล้องกัน ทั้งกับเป้าหมายระยะยาวและแผนคาบ 5-6 ปี

- จัดหางบประมาณตามรายละเอียดในบทที่ เพื่อที่สามารถดำเนินการไปตามแผน

- สร้างความเข้าใจกับบุคลากรทั้งในททท. หน่วยงานราชการและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับสภาพของปัญหาการท่องเที่ยว เผยแพร่วิสัยทัศน์ พันธกิจใหม่ สร้างเครือข่ายพันธมิตรเพื่อให้สามารถทำงานร่วมกันอย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพและมีการแก้ไขอุปสรรคร่วมกัน
- การกระจายงานพัฒนาการท่องเที่ยวในส่วนที่สามารถเลี้ยงตัวได้และไม่เป็นภาระด้านงบประมาณไปสู่ภาคเอกชนโดยเฉพาะด้านการตลาดและการฝึกอบรม
- กระจายงานในส่วนที่ต้องการความรู้ ความชำนาญพิเศษ และงานในส่วนที่ต้องการข้อมูลเฉพาะ เช่น การวางผังเมืองท่องเที่ยว การวิเคราะห์งบประมาณ และผังการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่จัดทำโดยจังหวัดและองค์กรท้องถิ่น โดยการจัดจ้างภาคเอกชนหรือสถาบันวิจัยและสถาบันศึกษา
- ขจัดการผูกขาดในอุตสาหกรรมบริการ ทั้งในด้านการคมนาคมขนส่งทั้งทางน้ำ บก และอากาศ ตลอดจนการบริการด้านโทรคมนาคม เพื่อให้มีการแข่งขันทั้งด้านคุณภาพและราคา ทำให้สามารถยกระดับถึงมาตรฐานสากลได้
- ระดมกำลังความคิด ความสามารถของสถาบันการศึกษา ชมรมท้องถิ่น ตลอดจนชุมชนในการเฝ้าระวัง อนุรักษ์ พัฒนาและฟื้นฟูทรัพยากรท่องเที่ยวตามศักยภาพของแต่ละท้องถิ่น
- พัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการศึกษา และวิจัยให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นระบบ และเกิดความคิดริเริ่มใหม่ๆ นวัตกรรม ด้านการบริหารและการบริการท่องเที่ยว ตลอดจนปลูกจิตสำนึกของบุคลากรให้มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และมีความภาคภูมิใจที่ได้บริการคนไทยด้วยกัน
- จัดทำสำมะโนการท่องเที่ยว ปรับปรุงฐานข้อมูลการท่องเที่ยวใน ททท.และฐานข้อมูลระดับชาติในสำนักงานสถิติแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ชัดเจนและเที่ยงตรงยิ่งขึ้น

กลยุทธ์ไทยเที่ยวไทย

- ปรับปรุงโครงข่ายคมนาคมในประเทศ โดย
  - แก้ไขปัญหาคอขวดด้านการเดินทางออกจากกรุงเทพฯ ในทุกช่องทางเข้าออก โดยเฉพาะถนนวิภาวดีรังสิตก่อนถึงสนามบินดอนเมือง

- ปรับปรุงการคมนาคมทางรถไฟให้มีความสะดวก สะอาดและรวดเร็ว และให้มีการประมูลรับสัมปทานเส้นทางท่องเที่ยวโดยเอกชน เร่งรัดโครงการรถไฟรางคู่และรถไฟความเร็วสูงเมื่อถึงเวลาอันควร
- ปรับปรุงระบบขนส่งมวลชนที่มีอยู่ในเมืองท่องเที่ยวหลัก ขยายการคมนาคมขนส่งมวลชนในรูปแบบอื่นนอกจากรถยนต์เพื่อลดความคับคั่งและมลภาวะ เช่น รถรางไฟฟ้า ในเชียงใหม่ ภูเก็ตและนครราชสีมา
- เชื่อมและขยายโครงข่ายคมนาคม ให้เกิดวงแหวนถึงกันเป็นวงจร เช่น สามารถเดินทางจากสนามบินอู่ตะเภา ผ่านไปนครนายก และเชื่อมกาญจนบุรี ซึ่งในขณะนี้ยังขาดเป็นบางช่วงระหว่างอ่างทอง และสระบุรี และถนน by pass จากสระบุรีเข้าสู่เส้นทางหลวงหมายเลข 319
- เร่งรัดการสร้างสนามบินนานาชาติแห่งที่ 2 ในกรุงเทพมหานคร
- ยกระดับมาตรฐานของขนาดและคุณภาพของผิวจราจร
- ปรับปรุงเส้นทางคมนาคมทั้งในด้านคุณภาพของถนนและการลดระยะทาง
- ปรับปรุงถนนในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่น รอบเกาะสมุย พร้อมทั้งปรับปรุงภูมิทัศน์ในช่องทางที่เข้าสู่ชายหาด

● พัฒนาจังหวัดหรือแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงแต่ยังมีนักท่องเที่ยวน้อย เพื่อกระจายการท่องเที่ยวออกจากเมืองหลักสู่เมืองรองที่อยู่ใกล้เคียง ซึ่งเป็นอุปทาน และอุปสงค์ ที่ใกล้เคียงกัน ทั้งนี้จะต้องมีการเตรียมสาธารณูปโภคเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวไว้ก่อนที่จะมีการประชาสัมพันธ์

● ใช้นโยบายนำน้าเสรีในประเทศ เพื่อให้เกิดการแข่งขันด้านราคา บริการและคุณภาพของสายการบินต่างๆ

● ปรับปรุงข้อมูลการท่องเที่ยวให้ทันสมัย และจัดให้มีการบริการแผ่นพับข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและแผนที่แหล่งท่องเที่ยว โดยจัดสถานที่สำหรับบริการข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ณ จุดที่นักท่องเที่ยวเข้าถึงง่าย เช่น ปั๊มน้ำมัน โดยคิดตรง ททท. ไว้ให้นักท่องเที่ยวสังเกตเห็นได้ง่าย ทั้งนี้ควรขินยอมให้ปั๊มน้ำมันขายแผ่นพับหรือในรูปแบบของหนังสือพิมพ์ท่องเที่ยวในราคาที่เหมาะสม (5 บาท) เพื่อเป็นแรงจูงใจในการเผยแพร่ข่าวสารบรรเทิงด้านการท่องเที่ยว และให้ความร่วมมือในการกระจายข้อมูล

- ส่งเสริมวงจรท่องเที่ยวทางรถไฟให้สะดวก สะอาด รวดเร็วและมีมาตรฐานสากล ให้แพร่หลายยิ่งขึ้น เช่น โครงการสัมปทานเอกชนร่วมกับจังหวัด หรืออุทยานแห่งชาติ หรืออุทยานประวัติศาสตร์ต่างๆ และโครงการสัมปทานตู้รถไฟแบบชั้นหนึ่ง (World class express service)
- จัดทำโครงการ ไทยเที่ยวไทย แบบ “VIP” สำหรับผู้มีรายได้สูง โดยเน้นการให้บริการที่สะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยวไทยในระดับ 5 ดาว เช่น ให้ความสะดวกในการเดินทาง โดยจัดให้มี Travel pass ที่มีบริการพิเศษเช่นเดียวกับบัตรทองของการบินไทย

กลยุทธ์ฟื้นฟูและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวของไทย

- ประกาศให้หมู่เกาะอ่างทอง ตะรุเตา สิมิลันและแหล่งท่องเที่ยวที่ประปรายอื่นๆ เป็นเขตคุ้มครองสิ่งแวดล้อม
  - ศึกษาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทดแทนแหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวหนาแน่น
  - จัดตั้งระบบติดตามสภาพทรัพยากรท่องเที่ยวที่ ททท. ได้ริเริ่มไว้แล้วให้สมบูรณ์ เพื่อให้สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่วิกฤติ โดยมีคณะกรรมการร่วมระหว่างหน่วยราชการต่างๆ และมีกลุ่มอนุรักษ์ในท้องถิ่นเป็นเครือข่ายเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่อมวลชน เพื่อสร้างแรงกดดันทางสังคมให้มีความรับผิดชอบต่อทรัพยากรท่องเที่ยวของชาติ (ดูรายละเอียดในโครงการที่ 1 ข้อ 11.6.2 แผนงานฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว)
  - ขยายกำลังรองรับของสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวก ให้ทันกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น (รายละเอียดในโครงการที่ 1 ข้อ 11.6.1 แผนงานยกระดับและขยายกำลังรองรับสาธารณูปโภคด้านการท่องเที่ยว)
    - สนับสนุนให้ท้องถิ่นพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของตนเอง โดยมีการคำนึงถึงการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การบำรุงรักษาสภาพทรัพยากรและการคืนทุน (ดูรายละเอียดในโครงการที่ 3.1 ข้อ 11.6.3 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นและส่งเสริมรายได้แก่ประชาชน)
    - ส่งเสริมการพัฒนานุเคราะห์ในท้องถิ่นให้มีความรู้เกี่ยวกับภูมิสถาปัตยกรรม การวางแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความกลมกลืนกับภูมิทัศน์และศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น

- พัฒนาแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ และสวนสาธารณะในเมืองและใกล้เมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเขตที่มีชุมชนแออัด เพื่อลดแรงกดดันของประชากรต่อแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เช่น สถานพักผ่อนตากอากาศบางปู บริเวณพื้นที่ชะลอน้ำและกักเก็บน้ำในโครงการพระราชดำริ “แก้มลิง” ในการป้องกันน้ำท่วม ทั้งนี้อาจพิจารณาการใช้ประโยชน์จากที่ดินของหน่วยราชการที่จะย้ายออกไป เช่น ในกรณีของโรงงานยาสูบ สุขุมวิท ซอย 4 การซื้อที่จากเอกชนเพื่อจัดทำสวนหย่อมหรือป่าในเมือง

- สนับสนุนให้หน่วยราชการและเอกชน พัฒนาพื้นที่ของตนซึ่งไม่อยู่ในเขตอนุรักษ์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวสาธารณะได้ เช่น พื้นที่ในเขตหัวเขื่อน หัวฝาย อ่างเก็บน้ำ พื้นที่ป่าชุมชนนอกเขตป่าสงวนพื้นที่ราชพัสดุ พื้นที่สาธารณะประโยชน์ พื้นที่เหมืองแร่เก่าที่ทิ้งร้างแล้ว ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงและควบคุมผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และผลกระทบต่อชุมชนใกล้เคียง

- ใช้งบประมาณฟื้นฟูและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว เพื่อช่วยพิทักษ์มรดกไทย ประเภทย่านประวัติศาสตร์ (national historical districts) อนุสรณ์สถาน (monuments) และอาคารสถาปัตยกรรมแห่งชาติ (national historical buildings) เช่น บ้านขุนกอบวัยกิจ ที่อุทัยธานี

- สำรวจเส้นทางลำคลองที่สามารถใช้ในการท่องเที่ยวได้ในเขต กทม. และจังหวัด ปริมณฑลพัฒนาการท่องเที่ยวในลำคลอง (khlong tourism) สนับสนุนโครงการนำร่องที่ใช้เรือไฟฟ้าที่ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC) ได้พัฒนาขึ้นมาซึ่งเป็นเรือไฟฟ้าปลอดสนิมใช้ระบบขับเคลื่อนที่ลดเสียง ควันและมลพิษ ตลอดจนการปรับปรุงสภาพของลำคลองและชุมชนให้มีบริเวณพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งอาจจะใช้บางส่วนของวัดริมคลองก็ได้

- จัดทำผังเมืองเฉพาะสำหรับเมืองท่องเที่ยวหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีสถานที่ประวัติศาสตร์ปะปนในตัวเมือง เช่น กรุงเทพฯ อยุธยา เชียงใหม่ ลำพูน นครศรีธรรมราช เพื่อให้สามารถควบคุมการใช้ที่ดินและพัฒนาภูมิทัศน์ และพื้นที่เปิดโล่ง (open space) เพื่อเป็นพื้นที่สาธารณะไว้ใช้ในกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจและการท่องเที่ยวเพื่อและเสริมสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

- ลดการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวสิ่งแวดล้อมเข้าข่ายวิกฤติ เช่น เกาะสมุย เกาะพีพี ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวทดแทนเมื่อพร้อม

- จัดประกวดแหล่งท่องเที่ยวและจังหวัดท่องเที่ยวดีเด่น ในด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์รายประเภททั้งสำหรับภาครัฐและเอกชน

กลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

- กำหนดเขตคุ้มครองการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ร่วมกันระหว่างหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในบริเวณที่จะมีโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ที่จะมีผลต่อสิ่งแวดล้อม โดยให้พื้นที่กันชนระหว่างเขตพัฒนา (อุตสาหกรรม ท่าเรือ ฯลฯ) กับเขตคุ้มครองการท่องเที่ยว

- กำหนดนโยบายที่แน่นอนร่วมกันระหว่างหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ในการใช้พื้นที่อนุรักษ์ประเภทต่างๆ เพื่อการท่องเที่ยว เช่น

- เขตต้นน้ำ ลำธาร
- เขตสงวนพันธุ์สัตว์ป่า
- อุทยานแห่งชาติ

ทั้งนี้ต้องมีการกำหนด

- เงื่อนไขและขอบเขตของพื้นที่และกิจกรรมการใช้พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว
- ศึกษาผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อมอันเกิดจากการท่องเที่ยว กำหนดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว และการลดผลกระทบ
- วิธีการชดเชยชุมชนและสิ่งแวดล้อม และการวางมัดจำ สำหรับมาตรการการแก้ไขผลกระทบที่สำคัญ
- การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น และองค์กรด้านสิ่งแวดล้อมในด้านการจัดการพื้นที่และการติดตามผลกระทบ
- สร้างเครือข่ายการประสานงานระหว่างองค์กรให้มีการนำมาตรการไปใช้อย่างจริงจัง
- จัดลำดับอุทยานแห่งชาติที่มีคุณค่าสูงสำหรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทั้งในพื้นที่บก พื้นที่ชุ่มน้ำ พื้นที่น้ำ เพื่อเริ่มโครงการนำร่อง ที่จะดำเนินการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของไทยได้ยั่งยืน โดย

- กำหนดขอบเขตที่นักท่องเที่ยวจะเข้าถึงธรรมชาติได้ ไม่อนุญาตให้นักท่องเที่ยวเดินป่าตามลำพัง จัดทำทางเดินถาวรที่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม และป้องกันไม่ให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงธรรมชาติส่วนที่บอบบาง เช่น เขียวบนตะไคร่น้ำ ดึงทิ้งเถาวัลย์ นอกจากทางเดินที่ได้ทำไว้ (path) มีป้ายที่มั่นคงถาวรเพื่อมิให้นักท่องเที่ยวหลงป่า จัดทำแผนที่และคู่มือเดินป่าพร้อมคำอธิบายที่ชัดเจน
- มีการจัดการด้านผลกระทบจากการท่องเที่ยว กำหนดวิธีการใช้อุทยานแห่งชาติที่เหมาะสม เช่น ยกเลิกการส่งสัตว์ด้วยไฟฟ้าในเวลากลางคืน และทดแทนโดยสร้างหิ้งส่งสัตว์ สะพานแขวน กำหนดความเร็วของรถยนต์ในเขตอุทยาน ฯลฯ
- จัดทำศูนย์บริการสื่อความหมายที่ทันสมัย เช่น การใช้สื่ออินเทอร์เน็ต อาจใช้ระบบหยุดเหรียญ หรือเก็บค่าธรรมเนียมเข้าชมพิเศษ เช่น สื่ออินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับนกให้มีทั้งภาพ สี เสียง หรือเกี่ยวกับปะการัง กลุ่มดาว ฯลฯ มีการหมุนเวียนเปลี่ยนนิทรรศการไปทั้งปี ทั้งนี้ รัฐอาจสนับสนุนให้องค์กรสิ่งแวดล้อม สถาบันการศึกษาหรือเอกชนเป็นผู้จัดทำ

- ส่งเสริมการพัฒนาการจัด Adventure Tourism ร่วมกับพื้นที่เอเชียตอนใน เช่น ยูนนาน เสฉวน ทิเบต ซีอาน แต่ทั้งนี้ ต้องระมัดระวังด้านผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- เจาะกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เป็นทูตานุทูตต่างประเทศ นักธุรกิจในบริษัทข้ามชาติ ให้มาท่องเที่ยวในประเทศไทย จัดรูปแบบการท่องเที่ยวในแบบ Ambassador/Executive Tourism โดยให้มีกิจกรรมในสถานที่พิเศษ เช่น พระที่นั่งอนันตสมาคมหรือมฤคทายวัน ราชินีเวสท์
- ดำเนินการให้มีการออกวีซ่ากลุ่ม กล่าวคือ ประทศตราที่ประเทศเดียวเข้าได้ทุกประเทศ สำหรับปี พ.ศ. 2544 ซึ่งกำหนดให้เป็นปีท่องเที่ยวอินโดจีน (Indochina 2001)
- ส่งเสริมให้ไทยเป็นศูนย์กลางการฝึกอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ภัตตาคาร และโรงแรมของเอเชีย โดยการพัฒนาหลักสูตรในภาษาสากลร่วมกับสถาบันที่มีชื่อเสียงในต่างประเทศ

- เสร็จทำให้มีจุดผ่านแดนถาวร ในด่านที่ได้มีภาคเอกชนเตรียมการลงทุนด้านถนนไว้แล้ว
- สนับสนุนให้มีการใช้สนามบินเล็กในภูมิภาคที่ไม่ได้อยู่ใน กทม. เชียงใหม่ และภูเก็ต เป็นศูนย์เชื่อมโยงเมืองท่องเที่ยวรอง เช่น เชียงราย – ดอยฮิ นครราชสีมา- ปากเซ

กลยุทธ์พัฒนาการท่องเที่ยวไทยให้มีเอกลักษณ์ไทยในมาตรฐานสากล

- คัดเลือกเมืองหรือแหล่งท่องเที่ยวศักยภาพสูงที่จะพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวในระดับสากล (World Class) ทั้งนี้โดยดูจากความพร้อมและความต้องการขององค์กรในระดับจังหวัด เช่น องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น ชมรมอนุรักษ์และหอการค้าจังหวัด แล้วจัดทำแผนพัฒนาระยะยาวสำหรับเมืองนั้น ๆ ซึ่งต้องประสานแผนคมนาคมและสาธารณูปโภคไว้ด้วยกัน
- ให้มีผังเมืองเฉพาะสำหรับการท่องเที่ยวในเมืองหลักและเมืองชายแดนที่สำคัญที่จะยกระดับสู่มาตรฐานสากล ได้แก่ กรุงเทพฯ อยุธยา ลำพูน-เชียงใหม่ ภูเก็ต เชียงราย (แม่สาย เชียงแสน เชียงของ)
- วางแผนและปรับปรุงสถานี การคมนาคมทั้งทางบก (รถไฟลอยฟ้า/ใต้ดิน) ทางน้ำ (เรือ) และทางอากาศ ให้เชื่อมต่อกันได้โดยสะดวก และให้มีการออกแบบที่อำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวที่มีสัมภาระมาก โดยยึดเทคโนโลยีแบบพึ่งตัวเองมากที่สุด รวมทั้งนักท่องเที่ยวที่มีเด็กเล็ก นักท่องเที่ยวอาวุโสและนักท่องเที่ยวพิการ
- ปรับปรุงการโทรคมนาคม โดยเฉพาะโทรศัพท์ให้สามารถมีบริการระหว่างประเทศสาธารณะแบบหยอดเหรียญหรือใช้บัตร โทรศัพท์ในเมืองศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่สามารถติดต่อได้ทั่วโลก
- เพิ่มและปรับปรุงป้ายบอกทางแหล่งท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญ สำหรับนักท่องเที่ยวให้เป็นภาษาและเครื่องหมายสากล
- ตั้งเป้าหมายและดำเนินการร่วมกันในการลดปัญหามลภาวะ และการจราจรในกรุงเทพฯ และเมืองท่องเที่ยวหลัก โดยให้มีดัชนีชี้วัดตามระยะเวลา เพื่อสะดวกในการติดตามประเมินผล
- ปรับปรุงระบบข้อมูลท่องเที่ยวให้ทันสมัย และเรียกได้ในระบบ internet แบบ world wide web และผ่านการบริการอิ-โนแมติทางโทรศัพท์

- พัฒนาบุคลากรทุกระดับและสร้างจิตสำนึกที่ดี ให้มีความภูมิใจในการบริการนักท่องเที่ยวไทย
- เพิ่มมาตรการการปราบปรามและกวดขัน ธุรกิจและบุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ที่ใช้การท่องเที่ยวบังหน้ากิจกรรมมิชชาชีพ
- เพิ่มและกวดขันมาตรฐานด้านความปลอดภัย ไม่เพียงแต่ในด้านความปลอดภัยจากอาชญากรรม แต่รวมถึงความปลอดภัยของสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ความแข็งแรงของราวบันได ขั้นบันได สะพานแขวน ฯลฯ ตั้งมาตรฐานความปลอดภัยของยานพาหนะในแหล่งท่องเที่ยว เช่น รถรางไฟฟ้าขึ้นเขา รถกระเช้า เป็นต้น
- จัดทำ health impact assessment ในเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญ หรือเมืองที่จะมีปัญหาทางสาธารณสุขที่ต่อเนื่องจากการท่องเที่ยว
- สร้างแผนปฏิบัติการในเชิงรุกที่ใช้เครือข่ายเอกชนไทยในต่างประเทศ เช่น ร้านอาหารไทย วัดไทย เผยแพร่ความเป็นไทยและความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยว

กลยุทธ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวซ้ำและขยายจำนวนวันท่องเที่ยว

- ส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรม ด้านการจัดบริการในแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยให้คำปรึกษาหารือเพื่อแสวงหาจุดได้เปรียบของท้องถิ่น
- จัดทำโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยให้จังหวัดที่มีศักยภาพมีส่วนร่วม โดยเฉพาะจังหวัดที่มีการสอนนาฏศิลป์หรือสถาบันการศึกษา เช่น เชียงใหม่ ลำปาง เพชรบุรี อยุธยา ฯลฯ ให้มีกิจกรรมเสริมในด้าน
  - การจัดและร้อยดอกไม้
  - การพับผ้าเช็ดมือ หรือผ้าเช็ดหน้า
  - การทำอาหารไทย ขนมไทย การแกะสลักผลไม้ เทียน สนุ่ ฯลฯ

ยุทธศาสตร์การพัฒนากองท่องเที่ยวของประเทศไทย ตามกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑

ภาพรวมของการพัฒนากองท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวประสบความสำเร็จในการสร้างรายได้ และช่วยรองรับกระทบจากวิกฤตโดยในช่วงปี 2540-2542 มิได้จากการท่องเที่ยวเฉลี่ยปีละประมาณ 400,000 ล้านบาท อัตราการขยายตัวของรายได้เฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 11 ต่อปี โดยสัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวยังคงกระจุกตัวมากในภาคกลาง ได้แก่ กรุงเทพมหานคร พัทธยา อุชฌยา ภาคเหนือ ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย และภาคใต้ ได้แก่ ภูเก็ต หาดใหญ่ สมุย นอกจากนี้ ในปี 2543 นักท่องเที่ยวต่างประเทศได้เข้ามาประเทศไทยเพิ่มขึ้นเป็น 9.5 ล้านคน แต่อย่างไรก็ตามคนไทยเดินทางไปเที่ยวต่างประเทศมากขึ้นเช่นกันหลังจากเศรษฐกิจเริ่มฟื้นตัว

ศักยภาพที่จะช่วยสร้างโอกาสเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย คือ การบริการด้านการท่องเที่ยว โดยในปี 2542 พื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักและมีสัดส่วน รายได้สูงได้แก่ ภาคกลาง (58%) ภาคใต้ (25%) ภาคเหนือ (13%) ส่วนภาคอีสานมีสัดส่วนรายได้น้อยที่สุด (4%) แต่สามารถพัฒนาศักยภาพเพิ่มขึ้นได้โดยร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น กัมพูชา ลาว เป็นต้น

แนวโน้มสถานการณ์ที่มีผลต่อการพัฒนากองท่องเที่ยว

กระแสโลกาภิวัตน์มีความเข้มข้นรุนแรงทำให้เกิดการรวมกลุ่มของประเทศในรูปแบบต่างๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันและอำนาจการต่อรองของประเทศ และได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาร่วมมือ เป็น 3 ระดับ ได้แก่

- ระดับโลก ภายใต้กรอบความร่วมมือโลก และความร่วมมือภูมิภาค เช่น WTO APEC ฯลฯ
- ระดับภูมิภาค ภายใต้กรอบความร่วมมือภายในภูมิภาค เช่น AFTA ASEAN ฯลฯ
- ระดับอนุภูมิภาคหรือประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกัน เช่น GMS IMT-GT BIMST-EC ฯลฯ

ทิศทางการพัฒนาในระดับอนุภาค ประเทศไทยมีความได้เปรียบเชิงพื้นที่และมีศักยภาพพัฒนาเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคด้านการท่องเที่ยว เนื่องจาก พื้นที่ตั้งอยู่ในแนวเขตเศรษฐกิจเหนือใต้ (North –South Economic Corridor) เชื่อมโยงไทย-พม่า-สปป.ลาว-จีน และแนวเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor) เชื่อมโยงไทย-พม่า-สปป.ลาว-เวียดนาม

ยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวของประเทศไทย

การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวภาคกลาง

พัฒนาท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว

พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวพญา-บางแสน-ศรีราชา-ระยอง พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลให้กลับสู่ระดับนานาชาติ และเน้นไทยเที่ยวไทย

- ปรับปรุงทัศนภาพลักษณ์ ระบบบริการจัดการ สภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก

พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวราชบุรี-กาญจนบุรี-เพชรบุรี-ชะอำ-หัวหิน-ปราณบุรี เป็นแหล่งท่องเที่ยวผสมผสานทรัพยากรธรรมชาติและชายทะเลนานาชาติ และมีการลงทุนในด้านธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจโรงแรมรองรับอยู่แล้ว

- อนุรักษ์วิถีวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมชุมชน และสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์

พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอยุธยา-อ่างทอง-สุพรรณบุรี-สิงห์บุรี-ชัยนาท และกลุ่มลพบุรี-สระบุรี เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์มรดกโลก

- พัฒนาเชิงอนุรักษ์ และปรับปรุงเมืองประวัติศาสตร์อยุธยา ลพบุรี อ่างทอง สุพรรณบุรี เพื่อพัฒนาโครงข่ายการท่องเที่ยวทั้งในระดับนานาชาติและเน้นไทยเที่ยวไทย

นโยบายการบริหารราชการจังหวัดแบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาจังหวัด

พระนครศรีอยุธยา

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้กำหนดนโยบายการบริหารราชการจังหวัดแบบบูรณาการ เพื่อการพัฒนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยได้แต่งตั้งคณะที่ปรึกษาและคณะผู้บริหารจังหวัด เป็นองค์กรหลักในการบริหารงานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

และเพื่อให้การบริหารราชการจังหวัดสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล และวิสัยทัศน์จังหวัดอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งบรรลุเป้าหมาย เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนอย่างสูงสุด คือ พระนครศรีอยุธยา เมืองนำอยู่ ประชาชนมีคุณธรรม จังหวัดได้แต่งตั้งคณะผู้บริหารงานกลุ่มภารกิจ 7 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและพัฒนาคุณภาพชีวิต
2. ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย
3. ด้านการพัฒนาเกษตรกรรม
4. ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรม
5. ด้านการพัฒนาพระนครศรีอยุธยาเมืองนำอยู่
6. ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน
7. ด้านการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม

โดยมีหน้าที่ศึกษา นโยบายของรัฐบาล กระทรวง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) และวิสัยทัศน์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ดำเนินการแก้ไขปัญหาอุปสรรค และความต้องการประชาชน จัดระบบการติดตามประเมินผล และสร้างตัวชี้วัดการพัฒนาตามกลุ่มภารกิจที่รับผิดชอบ และรายงานผลให้คณะผู้บริหารจังหวัดทราบและพิจารณาเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

ภูมิศาสตร์

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาตั้งอยู่บริเวณที่ราบลุ่มภาคกลางตอนล่างของประเทศ ห่างจากกรุงเทพมหานคร โดยรถยนต์ (ถนนสายเอเชีย) ประมาณ 75 กิโลเมตร ทางรถไฟ 72 กิโลเมตร และทางเรือ (แม่น้ำเจ้าพระยา) 137 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 2,556.64 ตารางกิโลเมตร หรือ 1,597,900 ไร่ นับว่าเป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 62 ประเทศไทย และเป็นอันดับที่ 11 ของจังหวัดในภาคกลาง

อาณาเขตของจังหวัด ติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ได้แก่ ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัด
อ่างทอง จังหวัดลพบุรี ทิศใต้ติดต่อกับจังหวัดนครปฐมจังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี
ทิศตะวันออกติดต่อกับจังหวัดสระบุรีและทิศตะวันตกติดต่อกับจังหวัดสุพรรณบุรี

การเมืองการปกครอง

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 16 อำเภอ 209 ตำบล
1,471 หมู่บ้าน 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 เทศบาลนคร 1 เทศบาลเมือง 25 เทศบาล
ตำบล 133 องค์การบริหารส่วนตำบล 61 สภาดำบลประชากร ณ เดือนมีนาคม 2546 มี
จำนวนทั้งหมด 750,939 คน เป็นชาย 365,659 คน หญิง 385,280 อำเภอที่มีประชากรมาก
ที่สุด ได้แก่ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จำนวน 140,572 คน และอำเภอที่มีประชากรน้อย
ที่สุด ได้แก่ อำเภอบ้านแพรก จำนวน 9,502 คน ความหนาแน่นของประชากร เฉลี่ย 292
คนต่อตารางกิโลเมตร มีสมาชิกวุฒิสภา จำนวน 2 คน และมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
จำนวน 6 คน (ระบบแบ่งเขตเลือกตั้ง 5 คน และระบบบัญชีรายชื่อ 1 คน)

ภูมิประเทศ

เป็นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นทุ่งนา ไม่มีภูเขา ไม่มีป่าไม้ มีแม่น้ำ
ไหลผ่าน 4 สาย ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำลพบุรี และแม่น้ำน้อย รวม
ความยาวประมาณ 200 กิโลเมตร มีลำคลองใหญ่น้อยประมาณ 860 สายคลอง เชื่อมต่อ
กับแม่น้ำเกือบทั่วบริเวณพื้นที่

ภูมิอากาศ

ลักษณะร้อนชื้น อยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือในฤดู
หนาวและลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ในฤดูฝน ทำให้มีฝนตกติดต่อกันเป็นเวลานานปี
2545 อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33.8 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 23.7 องศาเซลเซียส
ปริมาณน้ำฝน 1,016.2 มิลลิเมตร

ทรัพยากรธรรมชาติ

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีแม่น้ำสายสำคัญไหลผ่าน 4 สาย ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำลพบุรี และแม่น้ำน้อย และมีลำคลองใหญ่น้อย ประมาณ 860 สายคลอง ลักษณะดินแยกเป็น 6 ประเภท คือดินเหนียว 1,054,080 ไร่ ดินเหนียวปนดินร่วน 207,716 ไร่ ดินเหนียวปนดินทราย 47,942 ไร่ ดินร่วนปนดินทราย 12,300 ไร่ ดินทราย 8,500 ไร่ ดินร่วน 300 ไร่ นับเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะดินร่วนปนดินทรายสีเทาอมเหลืองที่อำเภอบางบาล และอำเภอบางปะหัน เหมาะในการทำอัญมณูได้อย่างดี นอกจากนี้ยังมีทรายมากตามบริเวณลุ่มแม่น้ำลำคลอง ได้แก่ เขตอำเภอบางบาล อำเภอบางปะหัน อำเภอพระนครศรีอยุธยา อำเภอบางปะอิน เป็นดินส่วนใหญ่เป็นทรายที่ใซ้ถมที่ เพื่อก่อสร้าง

การบริการ

จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีสถานีจ่ายไฟฟ้า จำนวน 17 แห่ง ให้บริการแก่บ้านพัก ที่อยู่อาศัยสถานธุรกิจ โรงงานอุตสาหกรรมสถานีราชการ และการไฟฟ้าสาธารณะ โดยมีการใช้กระแสไฟฟ้า รวม 206,590,310 กิโลวัตต์ต่อชั่วโมง มีผู้ใช้ไฟฟ้าจำนวน 146,933 ราย มีสถานีจ่ายน้ำประปา จำนวน 8 แห่ง กำลังการผลิตรวม 30,284,400 ลูกบาศก์เมตร ให้มีการบริการแก่ผู้ใช้น้ำ 32,021 ราย นอกจากนี้มีระบบประปาหมู่บ้าน ให้บริการอีก 169 แห่ง มีชุมสายขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย 24 ชุมสาย สามารถให้บริการได้ 50,384 เลขหมาย มีผู้ใช้บริการ 42,976 เลขหมาย และมีชุมสายของบริษัทสัมปทาน (TT&T) 38 ชุมสาย สามารถให้บริการได้ 34,912 เลขหมาย มีผู้ใช้บริการ 29,416 เลขหมาย โดยมีผู้เช่าเลขหมายมากที่สุดได้แก่ ประเภทบ้านพัก รองลงไปได้แก่ ธุรกิจ ราชการ โทรศัพท์ สาธารณะ และองค์การโทรศัพท์ตามลำดับ มีที่ทำการไปรษณีย์ 21 แห่ง กระจายอยู่ทุกอำเภอ สามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึง

การคมนาคม

จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีเส้นทางคมนาคม 2 ทาง คือทางบกและทางน้ำเป็นหลักปัจจุบันใช้ทางบกเป็นส่วนใหญ่ เพราะสะดวกและรวดเร็ว โดยมีเส้นทางรถประจำทางจากกรุงเทพฯ ถึงจังหวัดจำนวน 4 เส้นทาง มีทางหลวงแผ่นดินทางหลวงจังหวัดและ

เส้นทางมาตรฐาน ที่สามารถติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ตามเส้นทางรถโดยสารประจำทาง จำนวน 23 เส้นทาง และมีเส้นทางโดยสารประจำทางภายในเขตจังหวัด จำนวน 45 เส้นทาง นอกจากนี้ยังเส้นทางรถไฟสายเหนือและสายตะวันออกเฉียงเหนือ ขึ้นล่อง วันละ 114 ขบวน ผ่านจังหวัดในเขตท้องที่อำเภอบางปะอิน อำเภอพระนครศรีอยุธยา อำเภอภาชี และอำเภอท่าเรือ ส่วนการคมนาคมทางน้ำ มีการใช้น้อยลงคงเหลือแต่ชุมชนริมแม่น้ำลำคลองใช้เพื่อการขนส่ง ผลผลิตทางการเกษตรและอุตสาหกรรม ตลอดจนเพื่อนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเยี่ยมชมทัศนียภาพริมฝั่งแม่น้ำ

การศึกษา

ในปีการศึกษา 2545 มีสถานศึกษาในระบบ 478 แห่ง เป็นสถานศึกษาของรัฐ 435 แห่ง เอกชน 32 แห่ง และส่วนท้องถิ่น (เทศบาล) 11 แห่ง โดยมีจำนวนนักเรียน นักศึกษาแยกเป็นในระบบโรงเรียน 165,412 คน นอกโรงเรียน 31,382 คน จำนวนครูในระบบโรงเรียน 8,312 คน แยกตามวุฒิคิด ปริญาเอก 16 คน ปริญาโท 921 คน ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และปริญญาตรี 6,736 คน อนุปริญญาหรือเทียบเท่า 674 คน และต่ำกว่าอนุปริญญา 160 คน อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับประถมศึกษา 20 : 1 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 19 : 1 คน มัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ 20 : 1 และสายอาชีพ 28 : 1 อัตราส่วนนักเรียนต่อห้องเรียน 25 : 1 คน

การสาธารณสุข

ในปี 2545 มีจำนวนสถานบริการสาธารณสุข ทั้งหมด 540 แห่ง เป็นสถานบริการภาครัฐ 231 แห่ง สถานบริการภาคเอกชน 309 แห่ง บุคลากรสาธารณสุขที่สำคัญ ได้แก่ แพทย์ 150 คน (คิดเป็นสัดส่วนต่อประชากร 1 : 6,227 คน) ทันตแพทย์ 40 คน (คิดเป็นสัดส่วนต่อประชากร 1 : 19,499 คน) เภสัชกร 62 คน (คิดเป็นสัดส่วนต่อประชากร 1 : 12,999 คน) และพยาบาลวิชาชีพ 728 คน (คิดเป็นสัดส่วนต่อประชากร 1 : 1,128 คน)

การศาสนา

ในปี 2545 มีจำนวนพุทธศาสนิกชน 711,940 คน คิดเป็น 95.37% นับถือศาสนาคริสต์ 4,956 คน คิดเป็น 0.66% นับถือศาสนาอิสลาม 29,632 คน คิดเป็น 3.97% สำหรับ

ศาสนาสถานในจังหวัดมีทั้งสิ้น 563 แห่ง แยกเป็นวัด 500 วัด โบสถ์คาทอลิก 5 แห่ง และมัสยิด 58 แห่ง นอกจากนี้ยังมีวัดร้าง 435 วัด ที่พักสงฆ์ 9 แห่ง โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรมบาลีและสามัญรวม 157 แห่ง ศูนย์พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ 1 แห่ง พระอารามหลวงชั้นเอก ชนิดราชวรวิหาร 3 แห่ง และชั้นโท ชนิดราชวรวิหาร 1 แห่ง ชั้นโท ชนิดวรวิหาร 3 แห่ง ชั้นตรี ชนิดวรวิหาร 2 แห่ง และชั้นตรี ชนิดสามัญ 1 แห่ง มีพระภิกษุ/สามเณรที่จำพรรษาจำนวน 7,458 รูป

เศรษฐกิจ

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพปลูกข้าวในกระบวนการผลิตคณงานเกษตร และคณงานทั่วไป ในปี 2543 ในผลิตภัณฑ์มวลรวม จำนวน 83,324 ล้านบาท รายได้ส่วนใหญ่อยู่ในสาขาอุตสาหกรรมมากที่สุด จำนวน 48,451 ล้านบาท รองลงมาเป็นสาขาการค้าส่งและค้าปลีก จำนวน 8,298 ล้านบาท สาขาบริการ จำนวน 8,132 ล้านบาท และสาขาเกษตรกรรมจำนวน 3,839 ล้านบาท ประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อหัว 113,675 บาท/ปี เป็นอันดับที่ 8 ของภาค และอันดับที่ 9 ของประเทศ โดยมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจร้อยละ 9 เป็นอันดับที่ 6 ของภาค และอันดับที่ 14 ของประเทศ

ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินมีจำนวน 12 แห่ง เปิดสาขาให้บริการทั่วทั้งจังหวัดจำนวน 89 สาขา ปริมาณเงินฝาก ณ วันที่ 30 กันยายน 2545 จำนวน 15,244 ล้านบาท ในปี 2545 งบประมาณของทางราชการที่มีการเบิกจ่ายผ่านสำนักงานคลังจังหวัด จำนวน 6,419 ล้านบาท

การอุตสาหกรรม

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาอยู่ใน 2 ของการส่งเสริมการลงทุน มีโรงงานอุตสาหกรรม 1,109 โรงงาน เงินลงทุนรวม 241,503 ล้านบาท คนงานในโรงงาน 196,121 คน โดยมีจำนวนเงินลงทุนและคนงาน เป็นอันดับที่ 4 และ 5 ของประเทศ ตามลำดับ มีนิคมอุตสาหกรรม 3 แห่ง ได้แก่ นิคมอุตสาหกรรมบางปะอิน นิคมอุตสาหกรรมบ้านหว้า (ไฮเทค) และนิคมอุตสาหกรรมสหรัตนนคร สวนอุตสาหกรรม 1 แห่ง ได้แก่ สวนอุตสาหกรรมโรจนะ และมีเขตประกอบอุตสาหกรรม 1 แห่ง ได้แก่ เขตประกอบอุตสาหกรรม แฟคเตอรีแลนด์วังน้อย ส่วนใหญ่เป็นโรงงานอุตสาหกรรมการเกษตร

การเกษตรกรรม

การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีพื้นที่ทั้งหมด 1,597,900 ไร่ ในปี 2541 มีเนื้อที่ถือครองทางการเกษตร 1,092,641 ไร่ ลักษณะการถือครองที่ดินทางการเกษตร เป็นเนื้อที่ของตนเอง 451,001 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 41.28 ของเนื้อที่ถือครองทางการเกษตรเป็นเนื้อที่ของคนอื่น 594,725 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 54.43 ซึ่งในจำนวนนี้เป็นเนื้อที่เช่าผู้อื่น 580,265 ไร่ ได้ทำฟรี 12,252 ไร่ รับจ้าง 2,208 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 53.11 0.11 และ 0.002 ตามลำดับ ลักษณะการใช้ดิน ถือครองการเกษตรเป็นที่อยู่อาศัย 41,187 ไร่ ที่นา 986,235 ไร่ ปลูกไม้ผล และไม้ยืนต้น 47,799 ไร่ สวนผักและไม้ดอก 5,034 ไร่ ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ 82 ไร่ ที่รกร้างว่างเปล่า 1,745 ไร่ อื่นๆ 10,499 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 3.77 90.26 4.37 0.47 0.0075 0.16 และ 0.96 ตามลำดับ สำหรับเขตปฏิรูปที่ดิน ในปี 2544 ได้มีการประกาศแล้วรวม 8 อำเภอ มีพื้นที่จัดรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม 1 แห่ง คือ ตำบลห่อหมก อำเภอบางไทร จำนวน 1,119 ไร่ ได้แก่ อำเภอลาดบัวหลวง วังน้อย บางไทร พระนครศรีอยุธยา เสนา บางปะอิน และอำเภอบางบาล

การพาณิชย์กรรม

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีผู้จดทะเบียนการค้า จำนวน 11,169 รายแยกเป็นจดทะเบียนพาณิชย์ 8,590 ราย และบริษัท/ห้างหุ้นส่วนจำกัด 2,579 ราย

สินค้าขาออกของจังหวัดที่สำคัญ ได้แก่ สินค้าเกษตร เช่น ข้าว มะม่วง สัตว์น้ำจืด ไม้แปรรูป อิฐมอญและสินค้าหัตถกรรมพื้นเมือง ส่วนสินค้านำเข้าของจังหวัด ได้แก่ สินค้าอุปโภคบริโภค วัสดุก่อสร้าง น้ำมันเชื้อเพลิง เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องมือเครื่องจักรกลที่ใช้ในอุตสาหกรรมเกษตร และไม้ซุง

แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

มีโครงการชลประทาน 13 โครงการ คิดเป็นพื้นที่ชลประทาน 1,279,466 ไร่ ครอบคลุมทุกอำเภอและมีโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า 12 แห่งให้บริการในเขตพื้นที่ชลประทาน 159,500 ไร่ นอกจากนี้ ยังมีโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อสนับสนุนการดำเนินการด้านการเกษตร และด้านอุตสาหกรรม

การผลิต

การกสิกรรมเป็นสาขาที่ทำรายได้เป็นอันดับ 1 พืชเศรษฐกิจหลัก ได้แก่ ข้าว รองลงมา ได้แก่ มะม่วง ส้มเขียวหวาน กล้วยน้ำว้า ผักบุ้ง ข้าวโพด สัตว์เศรษฐกิจ ได้แก่ ไก่ เป็ด สุกร โค กระบือ และสัตว์น้ำจืด

นโยบายหลักการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

1. ส่งเสริม ชักจูงให้นักท่องเที่ยวจากต่างประเทศเดินทางมาสู่ประเทศไทยเพื่อให้ได้รายได้เป็นเงินตราต่างประเทศ เข้ามาเพิ่มพูนเศรษฐกิจส่วนร่วมโดยริบด่วน
2. ขยายแหล่งท่องเที่ยวให้การกระจายไปในท้องถิ่นเพื่อเป็นการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวให้ถึงประชากรในทุกภูมิภาค
3. อนุรักษ์และฟื้นฟูสมบัติวัฒนธรรมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้คงความเป็นเอกลักษณ์ของไทยได้ด้วยดีที่สุด
4. พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการด้านการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานที่ดี เพื่อสร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยวที่มาเยือนมากขึ้น
5. เพิ่มความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศให้สามารถเดินทางไปสู่จุดหมายปลายทางต่างๆ ในประเทศไทย ด้วยความมั่นใจในความปลอดภัยของร่างกายและทรัพย์สินของตนและหมู่คณะ
6. ส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวของคนไทยภายในประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีรายได้น้อยและเยาวชนเพื่อเป็นการเพิ่มสวัสดิการด้านการท่องเที่ยวแก่คนไทย
7. สร้างกำลังคนที่เป็นคนไทยเข้าทำงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้มากที่สุด
8. ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมอันเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

บทที่ 4

วิเคราะห์นโยบายของรัฐต่อธุรกิจการท่องเที่ยว

การศึกษาเรื่อง “นโยบายของรัฐต่อธุรกิจการท่องเที่ยว” กรณีศึกษา : นครประวัติศาสตร์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในบทนี้จะกล่าวถึงแนวความคิดและทฤษฎีที่สำคัญดังนี้คือ

1. ความหมายของนโยบายรัฐ และนโยบายสาธารณะ
2. องค์ประกอบนโยบายสาธารณะ
3. ความสำคัญของนโยบายสาธารณะ
4. ความสำคัญของการท่องเที่ยวไทย

1. ความหมายของนโยบายรัฐ และนโยบายสาธารณะ

วิถีการดำรงชีวิตของประชาชนในทุกสังคมล้วนได้รับผลกระทบจากนโยบายของรัฐทั้งสิ้น นอกจากนี้ยังมีนโยบายสาธารณะที่สำคัญอีกหลายประการที่มีผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตของประชาชน ได้แก่ นโยบายสาธารณสุข นโยบายสิ่งแวดล้อม รวมทั้งนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยว นโยบายเหล่านี้ล้วนเป็นนโยบายสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศ และการเสริมสร้างความอยู่ดีกินดีแก่ประชาชนทั่วไป

โดยทั่วไปนโยบายสาธารณะจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการทั้งทางการเมืองและทางสังคมอย่างกว้างขวาง เพราะนโยบายสาธารณะมีรากฐานมาสภาพปัญหาต่างๆ ของสังคมและเป็นปัญหาที่ประชาชนคาดหวังว่ารัฐจะต้องรับผิดชอบในการแก้ไข ทำให้ปัญหาเหล่านี้ต้องเข้าสู่กระบวนการทางการเมือง ซึ่งเกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างประชาชน (Public) พรรคการเมือง (Political Parties) รัฐสภา (Congress) ตุลาการ (Courts) ระบบราชการ (Bureaucracy) ระบบบริหาร (Executive) และราชการส่วนท้องถิ่น (local governments)

Ira Sharkansky (1970:1) นิยามนโยบายสาธารณะไว้ว่า นโยบายสาธารณะ คือ กิจกรรมที่กระทำโดยรัฐบาล ซึ่งครอบคลุมกิจกรรมทั้งหมดของรัฐอาทิเช่น การจัดการศึกษา การท่องเที่ยว และการก่อสร้างทางหลวงโดยรัฐ

Thomas R.Dye (1984:1) ให้ความหมายไว้ว่า นโยบายสาธารณะคือ สิ่งที่รัฐบาลเลือกจะกระทำหรือไม่กระทำ ในส่วนที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำจะครอบคลุมกิจกรรมต่างๆ ทั้งหมดของรัฐบาล ทั้งกิจกรรมที่เป็นกิจวัตร และกิจกรรมที่เกิดขึ้นในบางโอกาส และมีวัตถุประสงค์ให้กิจกรรมที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำบรรลุเป้าหมายด้วยดี

Carl J. Friedrich (1963:70) นโยบายสาธารณะ คือชุดของข้อเสนอเกี่ยวกับการกระทำของบุคคล กลุ่มบุคคล หรือรัฐบาล ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ประกอบไปด้วยอุปสรรคและโอกาส นอกจากนี้นโยบายสาธารณะจะต้องประกอบด้วย แนวความคิดที่สำคัญเกี่ยวกับเป้าประสงค์ (Goal) วัตถุประสงค์ (Objective) หรือจุดมุ่งหมาย (Purpose) ของสิ่งที่รัฐบาลกระทำ

Heinz Bulau and Kennett Prewitt (1973:465) ให้ทัศนะว่า นโยบายสาธารณะหมายถึง การตัดสินใจที่มีจุดยืนของรัฐบาล (Standing decision) ซึ่งจะต้องมีการกระทำที่ต่อเนื่องสม่ำเสมอ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง นโยบายสาธารณะ คือการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมที่มีพันธะผูกพันในการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง (Consistency and repetitiveness)

2. องค์ประกอบนโยบายสาธารณะ

จากแนวความคิดของนักวิชาการต่างๆ จำแนกเป็นลักษณะที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของนโยบายสาธารณะได้ดังต่อไปนี้

- เป็นกิจกรรมที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำ
- เป็นการใช้อำนาจของรัฐในการจัดสรรกิจกรรมเพื่อตอบสนองค่านิยมของสังคม
- ผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบายสาธารณะได้แก่ ผู้นำทางการเมือง ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ พรรคการเมือง สถาบันราชการ ข้าราชการและประมุขของประเทศ
- กิจกรรมที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำต้องมีแบบแผน กระบวนการชัดเจนกระทำอย่างสม่ำเสมอ
- กิจกรรมที่รัฐบาลเลือกกระทำต้องมีเป้าหมาย วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนจำนวนมาก

- เป็นกิจกรรมที่ต้องกระทำให้ปรากฏเป็นจริง มิใช่เพื่อการแสดงเจตนารมณ์หรือความตั้งใจที่จะกระทำด้วยคำพูดเท่านั้น
- กิจกรรมที่เลือกกระทำต้องมีผลลัพธ์ในการแก้ไขปัญหาที่สำคัญของสังคม ทั้งปัญหาความขัดแย้งหรือความร่วมมือของประชาชน
- เป็นการตัดสินใจที่จะกระทำเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนจำนวนมาก มิใช่การตัดสินใจเพื่อประโยชน์เฉพาะบุคคล และเป็นการตัดสินใจที่เป็นระบบมิใช่การตัดสินใจแบบเอกเทศ
- เป็นการเลือกทางเลือกที่จะกระทำ โดยพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม
- เป็นกิจกรรมที่เกิดจากการต่อรองหรือประนีประนอมระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง
- เป็นกิจกรรมที่ครอบคลุม ทั้งกิจกรรมภายในประเทศและระหว่างประเทศ
- กิจกรรมที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำอาจก่อให้เกิดผลทางบวกและทางลบต่อสังคม
- เป็นกิจกรรมที่ชอบด้วยกฎหมาย

3. ความสำคัญของนโยบายสาธารณะ

จะเห็นได้ว่านโยบายสาธารณะมีความสำคัญหึ่งต่อผู้กำหนดนโยบายและต่อประชาชน กล่าวคือ

ประการแรก ความสำคัญต่อผู้กำหนดนโยบาย ส่วนใหญ่ผู้ที่ต้องรับผิดชอบต่อการกำหนดนโยบายบริหารประเทศก็คือรัฐบาล หากรัฐบาลกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน จะยิ่งทำให้รัฐบาลได้รับการยอมรับและความนิยมจากประชาชนอย่างกว้างขวาง

ประการที่สอง ความสำคัญต่อประชาชน เนื่องจากนโยบายสาธารณะเป็นผลผลิตทางการเมือง เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน เมื่อนโยบายถูกนำไปปฏิบัติและปรากฏผลลัพธ์ตามเป้าประสงค์ที่พึงปรารถนาจะทำให้ประชาชนได้รับความ

พอใจ ส่งผลต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ทำให้ประชาชนเชื่อมั่นและศรัทธาต่อการบริหารงานของรัฐบาลมากยิ่งขึ้น

นโยบายสาธารณะยังมีบทบาทสำคัญในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการบริหารประเทศของรัฐบาลในด้านต่างๆ ได้แก่

1. เป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศ
2. เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการตอบสนองความต้องการของประชาชน
3. เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาที่สำคัญของประชาชน
4. เป็นการใช้อำนาจของรัฐบาลเพื่อจัดสรรค่านิยมทางสังคม
5. เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคม
6. เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการเสริมสร้างความเสมอภาคในโอกาสแก่ประชาชน
7. เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการกระจายรายได้ให้แก่ประชาชน
8. เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการกระจายความเจริญไปสู่ชนบท
9. เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
10. เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

4. ความสำคัญของการท่องเที่ยวไทย

การท่องเที่ยวของประเทศไทย เป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญและมีบทบาทอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ เพราะสามารถทำรายได้เข้าประเทศนับแสนล้านบาทในแต่ละปี ทั้งนี้เนื่องจากประเทศไทยมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นความสวยงามทางธรรมชาติ มรดกทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์

นับตั้งแต่เริ่มจัดตั้งองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (อ.ส.ท.) ขึ้นในปี พ.ศ. 2503 ประเทศไทยมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพียง 81,340 คน ทำรายได้ให้ประเทศ 196 ล้านบาท ต่อมาในปี พ.ศ. 2525 จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเป็น 2.2 ล้านบาท ทำรายได้เข้าประเทศ 23,879 ล้านบาท ซึ่งนับว่าเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศเป็นอันดับ 1 ของประเทศไทยในขณะนั้น และหลังจากนั้นอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยได้เจริญเติบโตก้าวหน้าขึ้นตามลำดับ จนกระทั่งในปัจจุบัน

นักท่องเที่ยวต่างชาติเพิ่มจำนวนขึ้นเป็น 6.95 ล้านคน และทำรายได้เข้าประเทศสูงถึง 190,765 ล้านบาท (ปี พ.ศ. 2538)

จะเห็นได้ว่า จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เดินทางมาประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2503 – 2538 มีอัตราเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 13.58 ต่อปี โดยนักท่องเที่ยวที่มาเยือนไทยส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวในแถบเอเชียแปซิฟิก เช่น มาเลเซีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ฮ่องกงและสิงคโปร์ นักท่องเที่ยวต่างประเทศที่มาเยือนไทยมีจำนวนวันท่องเที่ยวเฉลี่ยเท่ากับ 7.43 วันในปี 2538 โดยมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวเฉลี่ย 3,693 บาทต่อคนต่อวัน

การที่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทยเติบโต และกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จักกันทั่วโลก ทั้งนี้เนื่องจากองค์ประกอบหลายประการที่สำคัญคือ ความร่วมมือร่วมใจของภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมการตลาด การพัฒนา การช่วยกันดูแลรักษาคุณภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวและการให้บริการทางการท่องเที่ยว รวมทั้งนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลที่ทำให้เกิดการวางแผนและพัฒนาทางการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

หน่วยงานของภาครัฐที่มีหน้าที่ดูแลการท่องเที่ยวของประเทศโดยตรง ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ซึ่งจะทำหน้าที่ส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศ โดยขึ้นตรงต่อสำนักนายกรัฐมนตรี

การจัดองค์กรและการบริหารงานของ ททท.

การจัดการและการบริหารงานของ ททท. ตามพระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในปี พ.ศ. 2522 กำหนดให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการดำเนินงาน รองลงมาคือคณะกรรมการ ททท. และผู้ว่าการ ททท. ตามลำดับ

สำหรับการจัดองค์กรภายใน ททท. ได้จัดแบ่งเป็นหน่วยงานต่างๆ ตามลักษณะของงานในหน้าที่ความรับผิดชอบแต่ละประเภท (รูปที่ 8.3) ซึ่งประกอบด้วย หน่วยงานหลัก 3 ฝ่ายคือ

1. ฝ่ายบริหาร มีหน้าที่รับผิดชอบงานบริหารทั่วไป งานด้านบัญชีและงบประมาณ งานด้านกฎหมายของ ททท. ตลอดจนประสานงานกับหน่วยงานที่ขึ้นตรงต่อผู้ว่าการท่องเที่ยว

2. ฝ่ายการตลาด มีหน้าที่ส่งเสริมการตลาดและการให้บริการด้านการท่องเที่ยว แก่บุคคลทั่วไป ให้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว แก่นักท่องเที่ยว ประสานงานด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวกับผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
3. ฝ่ายวางแผนและพัฒนา มีหน้าที่ด้านงานวิชาการ ศึกษาวิเคราะห์และวิจัย ข้อมูลสถิติของการท่องเที่ยว เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดนโยบายและวางแผนการพัฒนา และส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศ ตลอดจนจัดทำแผนพัฒนา ประสานงาน และติดตามผลการดำเนิน โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทั่วประเทศ

นอกจากหน่วยงานหลักทั้ง 3 ฝ่ายที่กล่าวมาแล้ว ททท. ยังมีหน่วยงานที่ขึ้นตรงต่อผู้ว่าการอีก 6 หน่วยงานคือ

1. ที่ปรึกษา
2. สำนักงานผู้ว่าการ
3. ผู้สอบบัญชีภายใน
4. สถาบันฝึกอบรมวิชาการ โรงแรมและการท่องเที่ยว
5. สถานตากอากาศ
6. สำนักงานทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์

ปัจจุบันการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมีเจ้าหน้าที่ประจำจำนวนทั้งสิ้น 861 คน ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากภาครัฐเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 2,545 ล้านบาท ซึ่งกว่าร้อยละ 70 เป็นงบประมาณเพื่อการพัฒนาการด้านการตลาด โดยมีงบประมาณเพื่อวางแผนและพัฒนาเพียงร้อยละ 12 ของงบประมาณเท่านั้น

สถานการณ์และแนวโน้มการท่องเที่ยวของไทย

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว โดยมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศเพิ่มขึ้นจาก 2.4 ล้านคนในปี พ.ศ. 2528 เป็น 3.5 ล้านคนในปี พ.ศ. 2530 ซึ่งเป็นปีที่ประเทศไทยรณรงค์การท่องเที่ยว โดยจัดกิจกรรมทั้งปีที่เรียกว่า “Visit Thailand Year” ถึงแม้ว่าการท่องเที่ยวไทย จะมีอุปสรรค เช่น สงครามอ่าวเปอร์เซีย และกำลังซื้อที่ถดถอยลงของประเทศพัฒนาแล้ว แต่อุตสาหกรรมการ

ท่องเที่ยวไทยก็ยังคงขยายตัวได้อย่างต่อเนื่อง จนกระทั่ง ปี พ.ศ. 2538 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติดัง 6.95 ล้านคน และปี พ.ศ. 2539 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติดังประมาณ 7.2 ล้านคน

แนวโน้มการท่องเที่ยวที่ผ่านมามีใกล้เคียงกับแนวโน้มที่ TDRi พยากรณ์ไว้ในปี พ.ศ. 2536 กล่าวคือ ประมาณการนักท่องเที่ยวต่างชาติดังที่จะเดินทางเข้ามาในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2538 ประมาณ 7 ล้านคน ซึ่งตัวเลขจริงของนักท่องเที่ยวต่างชาติดังเท่ากับ 6.95 ล้านคน นักท่องเที่ยวที่มาจากเอเชียนส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวในเอเชียแปซิฟิก ซึ่งมีจำนวนวันพักสั้น ไม่เหมือนนักท่องเที่ยวยุโรปที่มีวันพักยาว วันท่องเที่ยวเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่มาจากเอเชียนเท่ากับ 7.30 วัน ในปี พ.ศ. 2531 และ 7.43 วันในปี พ.ศ. 2538 ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่ระบุไว้ในรายงานทบทวนแผนแม่บท คือวันพัก 10 วัน ในปี พ.ศ. 2539 สำหรับโครงสร้างนักท่องเที่ยวแยกตามประเทศที่มาใน 4 ปีที่ผ่านมาปรากฏว่าแทบไม่เปลี่ยนแปลงเลย

รายได้จากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่มาจากเอเชียน

ผลประโยชน์ของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ รายได้ที่เงินตราต่างประเทศ ซึ่งการท่องเที่ยวไทยสามารถสร้างรายได้สูงถึงร้อยละ 14 ของรายได้จากการส่งออกทั้งหมด และคิดเป็นร้อยละ 49 ของรายได้จากภาคบริการ รายได้จากการท่องเที่ยวของไทยเพิ่มจาก 78,859 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2531 เป็น 190,765 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2538 เป็นการเพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัวภายใน 7 ปี

สำหรับความมีเสถียรภาพของรายได้จากการท่องเที่ยวที่พบระหว่างปี 2503-2537 ความแปรปรวนของรายได้จากการท่องเที่ยว ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเทียบกับความแปรปรวนของมูลค่าส่งออก (143%) ในช่วงเวลาเดียวกัน

รายได้ค่าใช้จ่ายและค่าใช้จ่ายเพื่อการเดินทางและท่องเที่ยวของครัวเรือน

การสำรวจข้อมูลของสำนักงานสถิติส่วนใหญ่จะเป็นการสอบถาม ค่าใช้จ่ายในเดือนที่ผ่านมา ดังนั้น จึงเป็นไปได้มากที่ในเดือนที่ผ่านมาของการสัมภาษณ์นั้น ครัวเรือนไม่ได้เดินทางออกนอกที่พำนักเลย ค่าใช้จ่ายท่องเที่ยวของครัวเรือนจึงเท่ากับศูนย์ จากการสำรวจนี้พบว่าร้อยละ 80 ของตัวอย่างครัวเรือนที่สำรวจไม่มีการเดินทางท่องเที่ยวใน

เดือนที่สำรวจ มีเพียง 1 ใน 5 หรือร้อยละ 20 เท่านั้นที่มีการเดินทางและท่องเที่ยวในเดือนที่สำรวจ

การศึกษาข้อมูลในปี พ.ศ. 2535 พบว่า รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาลและสุขาภิบาลหรือคนเมืองทั่วประเทศ เท่ากับ 47,215 บาทต่อคนต่อปี และรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนที่อยู่นอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล (คนชนบท) ทั่วประเทศ เท่ากับ 18,591 บาทต่อคนต่อปี และคนเมืองมีค่าใช้จ่ายเพื่อการเดินทางท่องเที่ยวเฉลี่ย 619 บาทต่อคนต่อปี (ถ้าหากไม่รวมผู้ที่ไม่ท่องเที่ยวค่าใช้จ่ายท่องเที่ยวเฉลี่ยจะเท่ากับ 3.076 บาทต่อคนต่อปี) ส่วนคนชนบทมีค่าใช้จ่ายเพื่อการเดินทางท่องเที่ยวเฉลี่ย 157 บาทต่อคนต่อปี (หรือเฉลี่ยเท่ากับ 832 บาทต่อคนต่อปี ถ้าไม่รวมผู้ไม่ท่องเที่ยว) (ตารางที่ 5.17 และ 5.18)

เมื่อพิจารณาข้อมูลในระดับภาค พบว่าภาคที่มีรายได้สูงสุดในปี พ.ศ. 2535 ได้แก่ กรุงเทพฯ และเมืองรอบนอก โดยมีรายได้เฉลี่ย 66,694 บาทต่อคนต่อปี และคนชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีรายได้ต่ำที่สุด คือ 11,055 บาทต่อคนต่อปี นอกจากกรุงเทพฯและเมืองรอบนอกจะเป็นภาคที่มีรายได้เฉลี่ยสูงสุดแล้ว ยังเป็นภาคที่มีสัดส่วนของค่าใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวต่อรายได้มากที่สุดด้วย คือ มีสัดส่วนของค่าใช้จ่ายท่องเที่ยวคิดเป็นร้อยละ 1.58 ของรายได้ (ค่าใช้จ่ายท่องเที่ยวเฉลี่ย 1,054 บาทต่อคนต่อปี หรือ 4,701 บาทต่อคนต่อปีถ้าไม่รวมผู้ไม่ท่องเที่ยว) ส่วนภาคที่มีสัดส่วนของค่าใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวต่อรายได้ต่ำที่สุด ได้แก่คนเมืองในภาคกลาง ในขณะที่คนเมืองและคนชนบทในภาคอีสาน ซึ่งเป็นภาคที่มีรายได้เฉลี่ยต่ำสุดแต่ปรากฏว่ามีสัดส่วนค่าใช้จ่ายท่องเที่ยวสูงถึงร้อยละ 1.54 และ 1.25 ของรายได้ ตามลำดับ (ค่าใช้จ่ายท่องเที่ยวของคนเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือเฉลี่ยเท่ากับ 487 บาทต่อคนต่อปี คนชนบทเท่ากับ 138 บาทต่อคนต่อปี ที่เป็นเช่นนี้ อาจจะเป็นเพราะคนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการเดินทางมากกว่าคนในภาคอื่นๆ ใช้จ่ายเพื่อการเดินทางที่สำรวจได้ อาจเป็นการเดินทาง เพื่อกลับไปเยี่ยมบ้านในช่วงเทศกาลหรือการเดินทางเพื่อออกมาหางานทำมากกว่าเพื่อการท่องเที่ยว

ตารางที่ 5.17 รายได้ค่าใช้จ่ายและค่าใช้จ่ายเพื่อการเดินทางและท่องเที่ยวของ
ครัวเรือน ปี พ.ศ. 2535

ภาค/เขต	รายได้ (บาท/คน/ปี)	ค่าใช้จ่าย (บาท/คน/ปี)	ค่าใช้จ่าย ท่องเที่ยว (บาท/คน/ปี)	จำนวน ตัวอย่าง (ครัวเรือน)
ทั้งประเทศ				
• เมือง ¹	47,215	35,250	619	7,849
• ชนบท ²	18,591	16,154	157	5,609
กรุงเทพฯ และเมืองรอบ นอก ³	66,694	51,621	1,054	3,150
เหนือ				
• เมือง	44,085	28,887	423	1,279
• ชนบท	14,325	13,563	167	1,441
ตะวันออกเฉียงเหนือ				
• เมือง	31,605	25,895	487	1,174
• ชนบท	11,055	11,075	138	1,737
กลาง				
• เมือง	41,196	29,649	246	1,261
• ชนบท	20,702	18,199	137	1,274
ใต้				
• เมือง	35,857	26,388	444	1,178
• ชนบท	17,497	14,854	177	964

หมายเหตุ

1. เมือง หมายถึง ครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาลและสุขาภิบาล
2. ชนบท หมายถึง ครัวเรือนที่อยู่นอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล
3. เมืองรอบนอก หมายถึง นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ

ที่มา: ฝ่ายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คำนวณจากข้อมูลการสำรวจภาวะ
เศรษฐกิจสังคม ปี พ.ศ. 2535 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ 5.18 รายได้ค่าใช้จ่ายและค่าใช้จ่ายเพื่อการเดินทางและท่องเที่ยวของ
ครัวเรือน ปี พ.ศ. 2535 (คำนวณค่าใช้จ่ายท่องเที่ยวโดยไม่รวมผู้ที่ไม่ท่องเที่ยว)

ภาค/เขต	รายได้ (บาท/คน/ ปี)	ค่าใช้จ่าย (บาท/คน/ ปี)	ค่าใช้จ่าย ท่องเที่ยว (บาท/คน/ปี)	จำนวน ตัวอย่าง (ครัวเรือน)	จำนวน นักท่องเที่ยว (คน)
ทั่วประเทศ					
• เมือง ¹	47,215	35,250	3,076	7,849	1,634
• ชนบท ²	18,591	16,154	832	5,609	1,086
กรุงเทพฯ และเมือง รอบนอก ³	66,694	51,621	4,701	3,150	714
เหนือ					
• เมือง	44,085	28,887	2,290	1,279	238
• ชนบท	14,325	13,563	770	1,441	317
ตะวันออกเฉียงเหนือ					
• เมือง	31,605	25,895	2,188	1,174	266
• ชนบท	11,055	11,075	571	1,737	387
กลาง					
• เมือง	41,196	29,649	1,576	1,261	210
• ชนบท	20,702	18,199	1,162	1,274	162
ใต้					
• เมือง	35,857	26,388	2,297	1,178	235
• ชนบท	17,497	14,854	977	964	191

หมายเหตุ

1. เมือง หมายถึง ครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาลและสุขาภิบาล
2. ชนบท หมายถึง ครัวเรือนที่อยู่นอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล
3. เมืองรอบนอก หมายถึง นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ

ที่มา: เหมือนตารางที่ 5.17

เมื่อคำนวณหาความยืดหยุ่นของค่าใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวต่อรายได้ โดยดูเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของการใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวเปรียบเทียบกับเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของรายได้ เพื่อจะได้ทราบว่าสินค้าท่องเที่ยวจัดเป็นสินค้าประเภทใด หากความยืดหยุ่นของค่าใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวต่อรายได้มากกว่า 1 หมายความว่า การท่องเที่ยวเป็นสินค้าฟุ่มเฟือย กล่าวคือเมื่อรายได้ของครัวเรือนสูงขึ้นครัวเรือนมีแนวโน้มที่จะใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นมากกว่าเปอร์เซ็นต์ของรายได้ที่สูงขึ้น แต่ถ้าค่าความยืดหยุ่นที่หาได้มีค่าน้อยกว่า 1 ก็หมายความว่า การท่องเที่ยวเป็นสินค้าปกติ นั่นคือครัวเรือนจะใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นน้อยกว่าเปอร์เซ็นต์ของรายได้ที่สูงขึ้น การศึกษาความยืดหยุ่นของการท่องเที่ยวนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้แผนการตลาดการท่องเที่ยว

ผลการศึกษาความยืดหยุ่นของการท่องเที่ยวต่อรายได้แยกภูมิภาค ส่วนใหญ่พบว่า มีค่ามากกว่า 1 นั่นคือ การท่องเที่ยวถือเป็นสินค้าฟุ่มเฟือย โดยเฉพาะในกลุ่มคนกรุงเทพฯ และเมืองรอบนอก โดยมีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 2.68 หมายความว่า เมื่อรายได้เพิ่มขึ้น 100 เปอร์เซ็นต์ คนกรุงเทพฯ และเมืองรอบนอกจะใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 268 เปอร์เซ็นต์ กลุ่มที่มีค่าความยืดหยุ่นของการท่องเที่ยวต่อรายได้รองจากกรุงเทพฯ ได้แก่ คนเมืองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คนเมืองในภาคกลาง และคนเมืองในภาคใต้ โดยมีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 2.19 1.8 และ 1.74 ตามลำดับ ในขณะที่คนชนบทในทุกภาคจะมีค่าความยืดหยุ่นของรายจ่ายเพื่อการท่องเที่ยวต่อรายได้น้อยกว่าหนึ่ง หรือสินค้าท่องเที่ยวถือเป็นสินค้าปกติสำหรับคนในกลุ่มนี้ (ยกเว้นคนชนบทในภาคใต้) สะท้อนว่าความต้องการท่องเที่ยวของคนเมือง (ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีรายได้เฉลี่ยสูง) ตอบสนองต่อรายได้มากกว่าคนในชนบท โดยที่คนชนบทในภาคเหนือมีค่าความยืดหยุ่นของรายจ่ายเพื่อการท่องเที่ยวต่อรายได้น้อยที่สุด 0.48 กล่าวคือเมื่อรายได้สูงขึ้น 100 เปอร์เซ็นต์ คนชนบทในภาคเหนือจะใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเพียง 48 เปอร์เซ็นต์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครัวเรือนมีความจำเป็นต้องใช้จ่ายในเรื่องอื่นๆ รายจ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวจึงมีความสำคัญในลำดับรองลงมา (ตารางที่ 5.19)

5.3.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่าใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวของครัวเรือน

ในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่าใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวได้ใช้เทคนิคทางสถิติที่เรียกว่า Tobit Regression มาวิเคราะห์ โดยใช้แบบจำลอง ดังนี้

$$\text{ค่าใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยว} = f(\text{รายได้ ที่ตั้งของครัวเรือน อายุ อายุ}^2 \text{ การศึกษา} \\ \text{เพศ สถานภาพสมรส สถานภาพการทำงาน})$$

แบบจำลองนี้กำหนดว่าค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่อคนต่อปีเป็นตัวแปรตาม และเป็นฟังก์ชันของรายได้ต่อคนต่อปี ที่ตั้งของครัวเรือน (ในเขตหรือนอกเขตเทศบาล) และข้อมูลของหัวหน้าครัวเรือน ได้แก่ อายุ อายุกำลังสอง การศึกษา เพศ สถานภาพสมรส และสถานภาพการทำงาน โดยที่ตัวแปรอิสระส่วนใหญ่เป็นตัวแปรหุ่น (dummy variable) ดังนี้

ตารางที่ 5.19 ความยืดหยุ่นของการท่องเที่ยวต่อรายได้ของครัวเรือน ปี พ.ศ. 2535

ภาค/เขต	ความยืดหยุ่น	จำนวนตัวอย่าง(ครัวเรือน)
ทั้งประเทศ		
• เมือง ¹	2.00	7,849
• ชนบท ²	0.58	5,609
กรุงเทพฯและเมืองรอบนอก ³	2.68	3,150
เหนือ		
• เมือง	0.83	1,279
• ชนบท	0.48	1,441
ตะวันออกเฉียงเหนือ		
• เมือง	2.19	1,174
• ชนบท	0.88	1,737
กลาง		
• เมือง	1.80	1,261
• ชนบท	06.0	1,274
ใต้		
• เมือง	1.74	1,178
• ชนบท	1.20	964

หมายเหตุ

1. เมือง หมายถึง คริวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาลและสุขาภิบาล
2. ชนบท หมายถึง คริวเรือนที่อยู่นอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล
3. เมืองรอบนอก หมายถึง นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ

ที่มา: เหมือนตารางที่ 5.17

- ที่ตั้งคริวเรือน มี 2 กลุ่ม คือ คนเมืองกับคนชนบท
- เพศของหัวหน้าคริวเรือน เป็นการเปรียบเทียบหัวหน้าคริวเรือนที่เป็นชายและหญิง
- สถานภาพสมรสมี 3 กลุ่ม คือ โสด แต่งงานแล้วและหม้าย/หย่า/แยกกันอยู่
- สถานภาพการทำงาน มี 6 กลุ่ม คือ นายจ้าง ธุรกิจส่วนตัว ลูกจ้างเอกชน ลูกจ้างรัฐบาล ทำงานในครอบครัว (ไม่ได้รับค่าจ้าง) และผู้ไม่มีอาชีพ /ไม่ทำงาน/ว่างงาน

ผลที่ได้เป็นการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม เช่น ตัวแปรสถานภาพสมรสเป็นการเปรียบเทียบระหว่างหัวหน้าคริวเรือนที่ยังไม่ได้แต่งงาน กับหัวหน้าคริวเรือนที่หย่าร้าง/หม้าย/แยกกันอยู่ สถานภาพการทำงานก็เป็นการเปรียบเทียบระหว่างหัวหน้าคริวเรือนที่ทำงานในกลุ่มต่างๆ กับผู้ไม่มีอาชีพ /ไม่ทำงาน/ว่างงาน

ผลการประมาณการสรุปได้ว่า รายได้เป็นตัวแปรสำคัญและมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับค่าใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ ถ้าคริวเรือนมีรายได้มากขึ้นค่าใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวของคริวเรือนจะเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย นอกจากนี้ ผลการประมาณการยังชี้ชัดว่าคนเมืองมีแนวโน้มใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวมากกว่าคนในชนบท สำหรับตัวแปรอื่นๆ พบว่าจะมีความสำคัญเฉพาะในบางภาคเท่านั้น ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

การประมาณการปัจจัยที่มีผลต่อการใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวพบว่า รายได้เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลในทางบวกต่อค่าใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวของคริวเรือนอย่างมีนัยสำคัญ และยังพบว่าการศึกษาที่สูงขึ้นมีผลให้คริวเรือนใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวมากขึ้น ส่วนอายุไม่ค่อยมีผลต่อการใช้จ่ายมากนัก และพบว่าไม่ค่อยมีความแตกต่างของค่าใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวระหว่างคนเมืองและคนชนบท ผลการประมาณการในระดับประเทศพบว่า เมื่อ

รายได้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 100 บาท จะมีการใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 5 บาท นอกจากนี้ ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้จ่ายท่องเที่ยวได้แก่ การศึกษา กล่าวคือเมื่อการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนสูงขึ้น 1 ปี จะทำให้มีผลต่อการใช้จ่ายท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 284 บาทต่อคนต่อปี คนเมืองใช้จ่ายท่องเที่ยวมากกว่าคนชนบท 5,891 บาทต่อคนต่อปี หัวหน้าครัวเรือนที่แต่งงานแล้วใช้จ่ายเพื่อท่องเที่ยวมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ยังไม่แต่งงาน 2,244 บาทต่อคนต่อปี และลูกจ้างเอกชนใช้จ่ายมากกว่าผู้ไม่ทำงาน /ว่างงาน 1,314 บาทต่อคนต่อปี (ตารางที่ 5.20)

สำหรับกรุงเทพฯ และเมืองรอบนอกพบว่า เมื่อรายได้ของคนกรุงเทพฯ เพิ่มขึ้น 100 บาท จะทำให้มีการใช้จ่ายท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 8 บาท และอายุของหัวหน้าครัวเรือนที่มากขึ้นมีผลในทางลบกับการใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวของครัวเรือน

ภาคเหนือเป็นภาคที่รายได้มีผลต่อค่าใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวน้อยที่สุด คือ เมื่อรายได้สูงขึ้น 100 บาท จะมีผลให้การใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวของครัวเรือนเพิ่มขึ้นเพียง 1 บาท การศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนที่สูงขึ้น ทำให้ค่าใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 159 บาทต่อคนต่อปี ครัวเรือนที่อยู่ในเมืองจะใช้จ่ายมากกว่าครัวเรือนที่อยู่ในชนบท 1,956 บาทต่อคนต่อปี หัวหน้าครัวเรือนที่ยังไม่แต่งงานจะใช้จ่ายมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่หย่า/หม้าย 1,618 บาทต่อคนต่อปี นายจ้าง ลูกจ้างเอกชนและลูกจ้าง รัฐบาล จะใช้จ่ายมากกว่าผู้ไม่มีอาชีพ/ว่างงาน 1,223 1,181 และ 1,050 บาทต่อคนต่อปี ตามลำดับ

ตารางที่ 5.20 ปัจจัยที่มีผลต่อค่าใช้จ่ายท่องเที่ยวของครัวเรือนไทยในปี พ.ศ. 2535

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คนเมืองจะมีค่าใช้จ่ายท่องเที่ยวมากกว่าคนชนบท 2,779 บาทต่อคนต่อปี ไม่มีความแตกต่างในเรื่องสถานภาพสมรส และสถานภาพการทำงานของหัวหน้าครัวเรือน แต่การศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนที่สูงขึ้น 1 ปี ทำให้ค่าใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวสูงขึ้น 174 บาทต่อคนต่อปี และเมื่อรายได้เพิ่มขึ้น 100 บาท ครัวเรือนจะใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวมากขึ้น 4 บาท

ภาคกลาง พบว่า รายได้ที่เพิ่มขึ้น 100 บาท จะทำให้ค่าใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเพียง 1 บาท การศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนทำให้ค่าใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 171 บาทต่อคนต่อปี คนเมืองจะใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวมากกว่าคนชนบท 1,964 บาทต่อคนต่อปี หัวหน้าครัวเรือนผู้ชายใช้จ่ายน้อยกว่าผู้หญิง 660 บาทต่อคนต่อปี และหัวหน้าครัวเรือนที่แต่งงานแล้วจะใช้จ่ายท่องเที่ยวน้อยกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่หย่า/หม้าย 827 บาทต่อคนต่อปี ผู้ที่ประกอบธุรกิจส่วนตัวใช้จ่ายมากกว่าผู้ที่ไม่มียาชีพ/ว่างงาน 1,050 บาทต่อคนต่อปี

ส่วนภาคใต้ รายได้ที่สูงขึ้น 100 บาท มีผลให้ค่าใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 5 บาท เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีการศึกษาและมีอายุมากขึ้นจะทำให้มีค่าใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 119 และ 145 บาทต่อคนต่อปี ตามลำดับ คนเมืองในภาคใต้ใช้จ่ายมากกว่าคนชนบท 4,134 บาทต่อคนต่อปี หัวหน้าครัวเรือนที่ยังไม่แต่งงานจะใช้จ่ายมากกว่าผู้ที่เป็นหม้าย/หย่า 1,984 บาทต่อคนต่อปี และลูกจ้างรัฐบาลจะใช้จ่ายมากกว่าผู้ที่ไม่มียาชีพ/ไม่ทำงาน/ว่างงาน 1,738 บาทต่อคนต่อปี

5.3.4 ข้อสังเกตเกี่ยวกับข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน (SES)

- ไม่ได้สอบถามวัตถุประสงค์ในการเดินทางว่าไปทำงาน เยี่ยมญาติหรือท่องเที่ยว ทำให้ในการวิเคราะห์พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการเดินทางมากที่สุด ซึ่งเป็นไปได้มากที่เป็นการเดินทางเพื่อไปทำงานหรือเป็นการเดินทางเพื่อกลับไปเยี่ยมบ้านในช่วงเทศกาล

- ไม่ได้แยกค่าใช้จ่ายด้านที่พักและค่าอาหารออกจากกัน
- ไม่มีการสอบถามเกี่ยวกับจำนวนวันที่ท่องเที่ยวและค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกิดจากการท่องเที่ยว เช่น ค่าใช้จ่ายเพื่อซื้อของฝากและของที่ระลึก เป็นต้น

วิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่สำคัญของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. 2545 ที่มีต่อ
การท่องเที่ยว

ภาคการท่องเที่ยว

	2543	2544
จำนวนผู้เยี่ยมชม	2,687,073	2,801,828
- ชาวไทย	1,530,929	1,654,587
- ชาวต่างประเทศ	1,156,144	1,147,241
จำนวนนักท่องเที่ยว	593,832	611,334
- ชาวไทย	417,402	402,669
- ชาวต่างประเทศ	176,430	208,665
จำนวนนักท่องเที่ยว	2,093,241	2,190,494
- ชาวไทย	1,113,527	1,251,918
- ชาวต่างประเทศ	989,714	938,576

ปี 2545 มีโรงแรม 36 แห่ง ห้องพัก 1,581 ห้อง

พระนครศรีอยุธยามีจำนวนผู้เยี่ยมชมเป็นอันดับ 7 ของประเทศ

การจัดเก็บภาษี (ด้านบาท)

	2545	
	ทั่วประเทศ	พระนครศรีอยุธยา
รวม	768,102	34,165
สรรพสามิต	208,153	24,852
สรรพากร	544,259	9,046
ที่ดิน	15,690	267

พระนครศรีอยุธยาจัดเก็บภาษีสรรพสามิตเป็นอันดับ 4 ของประเทศ

พระนครศรีอยุธยาจัดเก็บภาษีสรรพากรเป็นอันดับ 7 ของประเทศ

ผลิตภัณฑ์จังหวัดและรายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปี ณ ราคาประจำปี (ล้านบาท)

	2542	2543	อัตราการขยายตัว(%)
เกษตรกรรม	3,834	3,839	0.1
เหมืองแร่และข่อยหิน	407	399	-0.2
อุตสาหกรรม	43,883	48,451	10.4
การก่อสร้าง	2,250	2,310	2.7
การไฟฟ้าและประปา	3,447	3,736	5.5
การคมนาคมและการขนส่ง	2,973	3,138	5.5
การค้าส่งและค้าปลีก	7,698	8,298	7.8
การธนาคารประกันภัยและ ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์	1,526	1,430	-6.3
ที่อยู่อาศัย	1,385	1,401	1.2
การบริหารราชการและ การป้องกันประเทศ	2,096	2,191	4.5
การบริการ	6,972	8,132	16.6
มูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด	76,470	83,324	9.0
รายได้เฉลี่ยต่อหัวปี (บาท)	104,610	113,675	
ประชากร (1000 คน)	731	733	

พระนครศรีอยุธยา มีอัตราการขยายตัวเป็นอันดับ 6 ของภาคกลาง (กรุงเทพมหานคร) และอันดับ 14 ของประเทศ

พระนครศรีอยุธยา มีรายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปีเป็นอันดับ 8 ของภาคกลาง (รวม กรุงเทพมหานคร) และอันดับ 9 ของประเทศ

สถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีอยุธยา

อำเภอพระนครศรีอยุธยา

- ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์

- พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา พระราชวังหลวง พระราชวัง
จันทระเกษม
- สวนศรีสุริโยทัย สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ เจดีย์ศรีสุริโยทัย
พระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระสุริโยทัย
- หมู่บ้านโปรตุเกส หมู่บ้านญี่ปุ่น
- วิหารพระมงคลบพิตร วัดศรีสรรเพชญ์ วัดพนัญเชิงวรวิหาร วัดพระราม
วัดมหาธาตุ วัดราชบูรณะ วัดไชยวัฒนาราม วัดหน้าพระเมรุ วัดใหญ่ชัย
มงคล

อำเภอนครหลวง

- ปราสาทนครหลวง

อำเภอบางไทร

- ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร

อำเภอบางปะอิน

- พระราชวังบางปะอิน
- วัดนิเวศธรรมประวัติ

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ แนวทางแก้ไข

5.1 สรุป

จากการวิเคราะห์ข้อมูลตัวเลขและสถิติที่สำคัญๆ ใน บทที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่ามีความสัมพันธ์อย่างชัดเจนระหว่าง “การเมือง” กับ “เศรษฐกิจ” ของไทยในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาเสถียรภาพของทางการเมืองมีสถานะแวดล้อมทางเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศมีผลกระทบโดยตรงต่อระบบเศรษฐกิจของไทยจนถึงสถานะที่ต้องการความช่วยเหลือในรูปแบบต่างๆ จากต่างประเทศ

ธุรกิจด้านการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยหนึ่งปัจจัยหลักของรัฐบาลชุดปัจจุบัน ที่สำคัญต่อภาพรวมของเศรษฐกิจไทย เป็นทั้งปัจจัยในด้านบวกยามที่ประเทศมีตัวเลขการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูง และเป็นปัจจัยในด้านลบที่ทำให้ประเทศมีปัญหาที่เกิดขึ้น ปริมาณของหนี้ ที่ไม่ทำให้เกิดรายได้สูงในปัจจุบัน ซึ่งเหตุการณ์ที่สำคัญๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ที่เป็นเหตุการณ์ใหม่ๆ สดๆ ร้อน ที่ผ่านมาก็คือ 1. เหตุการณ์ใช้หัวดชาร์ต ซึ่งประเทศไทยไม่สามารถปฏิเสธเหตุการณ์นี้ได้เลย ไทยเราก็ประสบกับปัญหานี้อย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจการโรงแรม และที่สำคัญกระทบโดยตรงก็คือ “ธุรกิจด้านการท่องเที่ยวของไทย” ซึ่งส่งผลให้นักท่องเที่ยวต่างประเทศเข้ามาเที่ยวเมืองไทยน้อยลง เพราะประเทศเพื่อนบ้านภูมิภาคเอเชีย ห้ามออกนอกและห้ามเข้าประเทศ ช่วงระยะหนึ่ง และเหตุการณ์ล่าสุดใช้หัวคนก ก็ทำให้ต่างประเทศในบางประเทศลดความเชื่อถือลงเล็กน้อย ถึงจะมีผลกระทบไม่มากนัก

จากเหตุการณ์ทั้งที่กล่าวและไม่ได้อีกว่า ณ ที่นี้ก็พอจะสรุปถึงการเมืองที่มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวได้

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และสอบถามจากผู้ที่อยู่ในวงการการเมืองและวงการธุรกิจภาคเอกชน มีความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกัน และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้คือ ประเทศไทยมีสภาพสังคมการเมืองไทยที่มีเสถียรภาพรัฐบาลสามารถบริหารประเทศบ้านเมืองตามที่ได้ตั้งเป้าหมายได้ ความเห็นที่ได้จากกลุ่มการเมือง และนักธุรกิจมีความสอดคล้องกัน โดยพึงพอใจผลการดำเนินงานของรัฐบาลใน

ระดับปานกลาง เราจะเห็นได้ว่า “การเมือง” มีความสำคัญต่อการบริหารประเทศมาก แต่รัฐบาลที่จัดตั้งขึ้นมาในสภาวะแวดล้อมปัจจุบันที่ไม่มีเสถียรภาพดีพอ เนื่องจาก

- จำนวนพรรคการเมือง มีมากเกินไปจนทำให้ไม่สามารถจัดตั้งรัฐบาลด้วยพรรคการเมืองได้
- รัฐบาลที่จัดตั้งขึ้น โดยการรวมหลายพรรคเข้าด้วยกันมีนโยบายที่แตกต่างกัน ทำให้การทำงานร่วมกันเป็นไปอย่างยากลำบาก
- ยังคงไม่มีการเคารพกติกาด้านการเมืองและยังมีการซื้อสิทธิ์ขายเสียงอยู่ทำให้การดำเนินการทางการเมืองของรัฐบาลไม่ราบรื่น
- เศรษฐกิจของประเทศ มีการขยายตัวตามขั้นตอนที่ทางรัฐบาลได้วางเป้าหมายเอาไว้ จะเห็นว่าเศรษฐกิจมีความเกี่ยวข้องกับเสถียรภาพรัฐบาล แต่การพัฒนาเศรษฐกิจตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ได้วางเอาไว้ เพราะการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในช่วงก่อน พ.ศ. 2540 เป็นไปในลักษณะของ “ฟองสบู่”
- ภาคธุรกิจเอกชนเป็นส่วนประกอบของเศรษฐกิจของประเทศ จะเห็นว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวปัจจุบัน เป็นส่วนประกอบที่สำคัญของเศรษฐกิจของประเทศ รัฐบาลชุดปัจจุบันเป็นส่วนในเรื่องในชาวต่างประเทศเข้ามาเที่ยวเมืองไทยมากขึ้น มีการรณรงค์มีด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

5.2 ข้อเสนอแนะ

การเมืองเป็นปัจจัยที่สำคัญมากที่สุดสำคัญประการหนึ่งที่มีผลกระทบต่อธุรกิจการท่องเที่ยวต่อธุรกิจภาคเอกชน โดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยวการโรงแรม ความไม่มีเสถียรภาพทางการเมืองมีผลกระทบกระเทือนต่อการลงทุน ทั้งจากภายนอกและภายในประเทศ การที่จะทำให้เศรษฐกิจดีขึ้นตามเป้าหมายที่วางไว้คือ การสร้างเสถียรภาพทางการเมืองให้เกิดขึ้น เห็นควรให้การศึกษาแก่ประชาชนให้เข้าใจทางการเมืองมากขึ้น กว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

การซื้อสิทธิ์ขายเสียงที่เกิดขึ้นทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง ทำให้นักการเมืองที่ไม่มีคุณภาพเข้ามาบริหารประเทศชาติ สร้างความเสียหายให้กับประเทศอย่างมาก โดยเฉพาะในภาคธุรกิจ เพราะนักการเมืองพยายามทุกวิถีทางเพื่อให้ได้ทุนของตนเอง คือ จากการซื้อ

เสี่ยงเข้ามา เห็นควรจัดหามาตรการที่เข้มแข็งและเด็ดขาดเพื่อป้องกันการซื้อสิทธิขายเสียง

ธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทยเป็นธุรกิจที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ภาครัฐบาลควรหันมาสนใจ รมรงค์ให้ความสำคัญมากขึ้น

5.3 แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

- เราควรหันมาพัฒนาทางด้านบุคลากร โดยการจัดอบรมบุคลากรที่อยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยจัดเป็นหลักสูตรระยะสั้นเฉพาะทาง เช่น การตลาด การนำเที่ยว มัคคุเทศก์ โดยรัฐอาจให้เงินสนับสนุนในการจัดอบรมทั้งหมดหรือบางส่วน
- สนับสนุนสถาบันการศึกษาที่ผลิตบุคลากรทางด้านนี้ โดยให้ข้อมูลประมาณการในแต่ละด้านว่าเป็นอย่างไรต้องการบุคลากรด้านใดบ้าง เป็นจำนวนเท่าไร
- จัดทำนโยบายในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืน แหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการนิยมน่าสนใจต้องมีมาตรการในการดูแล เรื่องความปลอดภัย ความสะอาด สิ่งแวดล้อม สาธารณูปโภค ให้เพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยว ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น
- แหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นใหม่ ก็ควรจัดการวางแผนการปฏิบัติการให้ดี เพื่อจะไม่เกิดปัญหาในภายหลัง
- หากแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ เพื่อให้มีสถานที่ท่องเที่ยวให้เลือกมากขึ้น เพื่อจะได้เดินทางมาเที่ยวประเทศไทยซ้ำอีก
- ประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกัน เพื่อให้สอดคล้อง เพื่อการทำงานร่วมกับระดับประเทศ เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย บริษัทการบินไทยจำกัด (มหาชน) สมาคมโรงแรมไทย สมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวนานาชาติ สมาคมค้าปลีก

- จัดให้มีงบประมาณด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ รัฐควรจัดหางบปี งบประมาณให้พอเหมาะกับสัดส่วนสอดคล้องกับของตลาดที่จะนำรายได้เข้า ประเทศ ใช้งบด้านประชาสัมพันธ์ โดยการจัดเข้าร่วมจัดนิทรรศการต่างๆ เพื่อชื่อเสียงของประเทศให้มากที่สุด โดยเฉพาะในตลาดหลัก (ตลาดเอเชีย) และตลาดที่มีศักยภาพสูง เช่น ยุโรป และสหรัฐอเมริกา
- การบริหารเน้นด้านต่างๆ ประเทศไทยด้านการบริการคืออยู่แล้ว เมื่อ เปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านให้รักษาเอาไว้หรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นไปอีก และดึงตลาดใหม่ๆ เข้ามาเพิ่มขึ้น
- จัดทำการวิเคราะห์วิจัยตลาดทุก ๆ ปี และเปรียบเทียบกับเพื่อนบ้านในภูมิภาค เดียวกัน ให้ทราบจุดแข็ง จุดอ่อน ที่เปลี่ยนแปลงไป ตลอดจนประเทศคู่แข่ง

ดังนั้นเมื่อรัฐบาลเล็งเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยว รัฐบาลจึงควรให้ความสนใจ และพัฒนาอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดการจ้างงาน การกระจายรายได้ทั่วประเทศให้ สามารถทำให้เศรษฐกิจของประเทศดีขึ้น โดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยว ทำให้ประเทศมี ศักยภาพทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น

บรรณานุกรม

สำนักงานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. พระนครศรีอยุธยาเมืองมรดกโลก.อยุธยา. โรงพิมพ์เทียนวัฒนาพริ้นท์ติ้ง

กรมศิลปากร สำหรับ โบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ. พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504
พิมพ์ครั้งที่ 6/2544. บริษัทสำนักพิมพ์สมาพันธ์จำกัด

สำนักงานสถิติจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. สรุปข้อมูลสถิติที่สำคัญจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. 2545

ธีระวัฒน์ อรุณชัยฉูญะ. การพัฒนาทรัพยากรเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี. เอกสารวิชาการส่วนบุคคลสถาบันพระปกเกล้า รุ่นที่ 3 พ.ศ. 2542

วีรา พาสพัฒนาพาณิชย์. การท่องเที่ยวไทยและตลาด MICE. เอกสารวิชาการสถาบันพระปกเกล้า รุ่นที่ 3 พ.ศ. 2542

รัชณี บำรุงสุขสวัสดิ์. ปัจจัยทางการเมืองที่มีผลกระทบต่อธุรกิจอสังหาริมทรัพย์. เอกสารวิชาการส่วนบุคคลสถาบันพระปกเกล้า รุ่นที่ 3 พ.ศ. 2542

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.สำนักงาน ททท. สาขาในประเทศไทย.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.แผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย. มีนาคม 2540

กรมศิลปากร. ปกิณกศิลปวัฒนธรรมเล่ม 3. พฤศจิกายน 2540. บริษัท ที. พี. พริ้นท์ จำกัด ,
หน้า 128

กรมศิลปากร. คู่มืออาสาสมัคร โครงการจัดตั้งอาสาสมัครท้องถิ่นในการดูแลรักษามรดก
ทางศิลปวัฒนธรรม(อส.มศ.). สำนักพิมพ์โบราณคดีและพิพิธภัณฑ์สถาน
แห่งชาติ, หน้า 33-34

กรมศิลปากร. 91 ปี แห่งการสถาปนา กรมศิลปากร. มีนาคม 2545. โรงพิมพ์บริษัทรุ่ง
ศิลป์การพิมพ์ (1977)

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	ส.ส. เกื้อกุล ค่านชัยวิจิตร
วันเดือนปีเกิด	20 มิถุนายน 2506
ตำแหน่งปัจจุบัน	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ชื่อหน่วยงาน	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
สถานที่ตั้ง	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ถนนอุทุมพร 10300 โทรศัพท์ 0-2244-1070
วุฒิการศึกษา	ปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2530
ประสบการณ์และผลงาน	- ประธานสภาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา - ประธานหอการค้า*****